O'ZBEK… RESPUB… MILLIY …
INV.№

Ватан ҳимояси - иймон рамзи

ВАТАНПАРВАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУДОФАА ВАЗИРЛИГИНИНГ МАРКАЗИЙ МАТБУОТ ОРГАНИ
● 2004 йил, 10 апрель, шанба № 43 (1931). ● Сотувда эркин нархда.
Газета 1992 йилнинг 24 июнидан чиқа бошлаган.

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ПЕЧАТНЫЙ ОРГАН МИНИСТЕРСТВА ОБОРОНЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН
● Суббота, 10 апреля, 2004 г. № 43 (1931). ● В розницу — цена свободная.
Газета издается с 24 июня 1992 г.

Ўзбекистон—Латвия: ҳамкорликнинг ёрқин уфқлари

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 7-8 апрель кунлари давлат ташрифи билан Латвия Республикасида бўлди.

Ўзбекистон ва Латвия муносабатлари ўзаро бир-бирини тушуниш, ҳамкорлик ва бирдамлик асосига қурилган десак, адашмаймиз.

Латвияда истиқлол йўлидаги илк ҳаракатлар бошланган кезлари Ўзбекистон раҳбари бу уринишларни қўллаб-қувватлаган эди. Мустақил Латвия ўз сиёсий ва ҳарбий доктринасини белгилаганида ҳам Ўзбекистон қатъий равишда унинг тарафида турди. Зеро, Ислом Каримов кўп бор таъкидлаганидек, ҳар бир мамлакат миллий мудофаа ва ташқи сиёсат стратегиясини ўзининг миллий манфаатларидан келиб чиққан ҳолда ўзи белгилаши керак.

Латвия яқинда НАТОга қўшилди. Бу жараённи холис кузатган киши Латвия ўз суверенитетини мустаҳкамлаш учун НАТО сафидан жой олганига амин бўлади.

Сиёсий соҳада Ўзбекистон ва Латвиянинг нуқтаи назари, қарашлари, халқаро муаммоларга муносабати ва ёндашувлари бир хил ёки яқин. Латвия Президенти Вайра Вике-Фрейберга хоним таъкидлаганидек, халқларимизни тарихий синовлар ва олдимизда турган вазифаларнинг муштараклиги бир-бирига боғлаб туради.

Ислом Каримов билан тор доирадаги суҳбат чоғида ҳам, кейинчалик бўлган учрашувларда ҳам Латвия Президенти ўз мамлакатининг Ўзбекистон билан ҳамкорлигини янада кенгайтириш истагида эканлигини таъкидлади. Халқларимизнинг тарихи жаҳон савдо йўлларининг тараққиёти билан узвий боғлиқ. Бугун мамлакатларимиз келгуси авлодлар ўтмишдаги қийинчиликларга дуч келмаслиги учун халқаро ташкилотлар доирасида ҳамкорлик қилмоқда, савдони ривожлантирмоқда. Латвия стратегик мақсадлари йўлида қанчалик қатъий ҳаракат қилмасин, ишончли дўст ва ҳамкорларсиз уларга эришиш амримаҳол. Бундай мамлакатлар орасида бизни аввалбошдан қўллаб-қувватлаган Ўзбекистон ҳам бор, деди В. Вике-Фрейберга.

Латвия билан ҳамкорликни ривожлантиришнинг долзарблиги иқтисодий асосга ҳам эга. Шу йил май ойида мамлакат Европа Иттифоқи сафидан жой олади. Ислом Каримов таъбири билан айтганда, Латвия дунё халқларининг Европа оиласига қайта қўшилади. Бунинг негизида мамлакат мустақиллигини мустаҳкамлаш ва унинг жаҳон ҳамжамиятига интеграциялашувини жадаллаштириш мақсади мужассам. Ўзбекистон учун эса Европа оиласига йўл янада яқинлашади ва ҳамкорлик учун янги-янги имкониятлар вужудга келади.

Мамлакатимиз раҳбарининг узоқни кўзлаб юритган сиёсати самараси туфайли Ўзбекистон ўз вақтида Латвия ва умуман Болтиқбўйи давлатларининг мустақиллигини қўллаб-қувватлади. Бундай сиёсат самараси ўлароқ мазкур мамлакатлар билан Ўзбекистоннинг ҳамкорлиги мустаҳкамланди. Юк ташиш соҳасининг ўзи бунга яхши мисол бўла олади. Ўзбекистон Ғарбга экспорт қилаётган маҳсулотларини Болтиқбўйи, асосан Латвия бандаргоҳлари орқали жўнатади.

Икки мамлакат расмий делегацияларининг кенгайтирилган тартибдаги музокарасида ўзаро муносабатларнинг бугунги аҳволи ва истиқболи муҳокама қилинди, ҳамкорлик бугунги вазият, ҳозирги шарт-шароит нуқтаи назаридан яна бир карра кўриб чиқилди. Ўзаро савдо ҳажми ўтган йили 106 миллион АҚШ долларидан ошди. Бу 1998 йилдаги кўрсаткичдан 60 фоиз кўп. Йиллик ўсиш суръати 6-8 фоизни ташкил этмоқда. Лекин бу чегара эмас. Латвияда дунёга танилган саноат корхоналари кўп. Мебелсозлик, қандолатчилик, тўқимачилик каби соҳаларда қўшма корхоналарни янада кўпайтириш мумкин. Ўзбекистон билан Латвия ўртасида товарлар ва хизматлар айирбошлаш учун қулайлик яратиш тартиби жорий қилинган. Бироқ бир-биримизга юқори имтиёзли бозор яратишимиз учун ҳали талай ишлар қилиниши керак.

Музокарада бевосита минтақалараро ҳамкорликнинг имкониятларини кенгайтириш масалалари ҳам кўрилди. Тошкент ва Риганинг ўзаро алоқаси расмийлаштирилгани бу йўналишдаги ижобий натижалардан бири бўлди. Сентябрь ойида Рига ишбилармон доираларининг делегацияси Тошкентга келиши кутилмоқда.

Икки мамлакат ўртасида кимё, озиқ-овқат саноати, машинасозлик маҳсулотлари айирбошланади. Лекин иқтисодиёт соҳаси мутасаддилари бу рўйхатни анча кенгайтириш мумкинлигини таъкидлайди. Масалан, Латвияда талаб катта бўлган маҳсулотлар Ўзбекистонда кўп. Булар — газлама ва калава, нефть, мева-сабзавот ва қайта ишланган полиз маҳсулотлари, қурилиш материаллари ва ҳоказо.

Латвия қатор маҳсулотларимизнинг Европага экспортчиси саналади. Шуни ҳисобга олганда Ўзбекистон Латвия компанияларининг, юқорида қайд этилганлардан ташқари, фармацевтика, енгил саноат, транспорт инфратузилмаси, телекоммуникация, соғлиқни сақлаш соҳаларидаги лойиҳаларда ҳам иштирок этишининг тарафдори.

Музокараларда илм-фан, маданият, спорт, сайёҳлик соҳаларидаги ҳамкорлигимизни кенгайтириш имкониятлари ҳам кўриб чиқилди.

Ташриф асносида Ўзбекистон—Латвия муносабатларининг ҳуқуқий асослари янада мустаҳкамланди. Шу чоққача мавжуд ҳукуматлараро ва идоралараро 31 келишув қаторига яна бешта янги ҳужжат қўшилди. Ўзбекистон ва Латвия ўртасида консуллик конвенцияси, ноқонуний яшаб юрган шахсларни қайта қабул қилиш, Тошкент ва Рига шаҳарлари ўртасидаги ҳамкорлик, Ўзбекистон Олий Мажлисининг инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (Омбудсман) билан Латвиянинг Инсон ҳуқуқлари бўйича давлат бюроси ўртасидаги ҳамкорлик тўғрисидаги битимлар, Ўзбекистон ташқи иқтисодий фаолият миллий банки билан Латвиянинг «Парекс» банки ўртасидаги ҳамкорлик меморандуми имзоланди. Бу билан Шенген зонасига кирувчи Латвия билан борди-келди қилиш тартибга солинди, икки мамлакат пойтахтларининг бевосита алоқасига кенг йўл очилди, сармоядорларнинг янада кенгроқ мулоқоти учун қўшимча имкониятлар яратилди.

Ўзбекистон раҳбари Латвия Сейми (парламент) раиси Ингрида Удре хоним, бош вазир Индулис Эмсис, Рига думаси раиси Гундарс Боярс билан учрашди. Ушбу музокараларда асосий эътибор ўзаро муносабатларни ҳар томонлама ривожлантириш масалаларига қаратилди. Латвия Сейми ҳузурида «Ўзбекистон—Латвия дўстлиги ва ҳамкорлиги» гуруҳи фаолият кўрсатади. Сейм раиси билан қонун чиқариш соҳасида ҳамкорликни кенгайтириш, алоқаларнинг ҳуқуқий асосини мустаҳкамлаш, ўзаро тажриба алмашиш масалалари муҳокама этилди. Бош вазир билан мамлакатларимизнинг савдо-иқтисодий муносабатлари, Рига мэри билан пойтахтлар ҳамкорлиги борасида фикр алмашилди.

Латвияга ташрифнинг муҳим воқеаларидан бири Рига марказидаги «Кронвольда» боғида Мирзо Улуғбек ҳайкалининг очилиши бўлди. Бу латишларнинг Ўзбекистон миллий-маданий ва илмий меросига катта эҳтиромидан далолатдир. Ислом Каримов шу воқеа муносабати билан ўтказилган маросимдаги нутқида буюк бобомиз Мирзо Улуғбек ҳайкали Ўзбекистон ва Латвия дўстлигининг рамзи бўлиб қолишини таъкидлади.

Президентимиз самолёти Рига аэропортига қўнганида ер нам, лекин ҳаво очиқ эди. Яқиндагина ёмғир ёққани сезилиб турарди. Эртаси куни — Мирзо Улуғбек ҳайкали очилган чоғда қуёш чарақлаб турди. Ислом Каримов маросимдаги нутқида мусаффо осмонга ишора қилиб, ёруғ юз ва яхши ният билан келганимизни осмон ва табиат ҳам тасдиқлаб турибди, деди.

Ригада Президентимизга Халқаро мукофотлар жамғармасининг «Мўъжизакор Николай» ордени тақдим этилди. ЮНЕСКО ҳамкорлигида Украина, Швеция, Италия томонидан таъсис этилган, турли халқаро ташкилотлар томонидан молиялаштириладиган мазкур жамғармага Италия тиббиётининг фахрий доктори Константин Бобришчев раҳбарлик қилади. «Мўъжизакор Николай» ордени тинчликни мустаҳкамлашда, халқлар фаровонлиги йўлида катта хизмат кўрсатган шахсларга берилади. Шу чоққача ушбу орден билан Тереза момо, Иоанн Павел Иккинчи, Кофи Аннан Гелмут Кол, Леонид Кучма каби таниқли арбоблар тақдирланган.

К. Бобришчев орденни топширар экан, Ислом Каримов халқлар дўстлиги ва тинчликни мустаҳкамлаш йўлидаги улкан хизматлари учун жамғарма кенгаши томонидан шу мукофотга сазовор топилганини таъкидлади. Ўзбекистон раҳбари ўз мамлакатида 2004 йилни Меҳр ва мурувват йили, деб эълон қилгани ибратли воқеа эканлигини алоҳида қайд этди.

Президент Ислом Каримовнинг Латвияга давлат ташрифи истиқболдаги кўплаб хайрли ишларга кенг йўл очди. Латвия матбуотида «Президент Каримов доим Латвия мустақиллиги тарафдори бўлган», деган жумлани кўп учратдик. Буларнинг барчаси ўзаро хайрихоҳликдан, ҳамкорликни ҳар томонлама ривожлантиришга кучли иштиёқдан ва мамлакатимиз раҳбари истиқлолни мустаҳкамлаш борасида қатъият билан юритаётган изчил сиёсатдан далолатдир.

Анвар БОБОЕВ,
ЎзА махсус мухбири.
Тошкент—Рига—Тошкент.

Буюк бобомизга эҳтиром

Истиқлол йилларида кўплаб буюк аждодларимизнинг номлари тикланиб, таваллуд саналари нафақат мамлакатимиз, балки дунё миқёсида кенг нишонланди. Бу яхши анъана давом этмоқда. Миллий ғуруримизнинг янада юксалишида, жаҳон ҳамжамиятида ўз ўрнимизни топишимизда буюк бобомиз Амир Темурнинг ўрни беқиёс.

9 апрель куни эрта тонгданоқ пойтахтимиздаги ул зотнинг номи билан аталувчи сўлим хиёбон жамоатчилик вакиллари, зиёлилар, талабалар билан гавжум бўлди. Тантанали маросим қатнашчилари Соҳибқирон ҳайкали пойига гулчамбарлар қўйдилар.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Х. Султонов, Бош вазир ўринбосари А. Азизхўжаев қатнашди.

Шу куни Темурийлар тарихи давлат музейида Амир Темурнинг 668 йиллигига бағишланган «Амир Темур — фахримиз, ғуруримиз» мавзуида анжуман бўлиб ўтди. Уни Ўзбекистон Қаҳрамони, Ўзбекистон халқ шоири, Ёзувчилар уюшмаси раиси А. Орипов очди.

Анжуманда истиқлолнинг илк йиллариданоқ Президентимиз Ислом Каримов ташаббуси билан Амир Темурнинг жаҳон тарихида тутган ўрнини, фаолиятини ўрганиш ва оммалаштиришга катта аҳамият бериб келинаётгани таъкидланди. Тошкент, Самарқанд ва Шаҳрисабзда Амир Темур ҳайкали ўрнатилди. «Амир Темур» ордени таъсис этилиб, Амир Темур халқаро хайрия жамғармаси ташкил қилинди.

Мустақил давлатимизнинг буюк келажак сари қўяётган ҳар бир қадамида миллатимизнинг фахри ва ифтихори Соҳибқироннинг руҳи бизга ҳамроҳу ҳамнафас бўлиб келмоқда. Бунинг боиси — ул зотнинг бутун фаолияти миллатнинг бирлиги, юрт озодлиги, мамлакат фаровонлиги учун кураш тимсолига айланганидадир. Соҳибқирон ўз фаолиятида эзгулик ва яхшиликка, меҳр ва мурувват, тинчлик ва осойишталик ҳамда бунёдкорликка қатъий амал қилган.

Н. УСМОНОВА,
ЎзА мухбири.

● ЯНГИЧА АНЪАНАЛАР

КУЗАТИШ

Бир неча кундан буён қовоғини уюб турган осмон бугун 2004 йилнинг 9 апрель куни бир оз юмшади. Булутлар орасидан қуёш бир кўриниб, бир яшириниб турибди. Ҳар қалай ёмғир ёққани йўқ. Ҳарорат ҳам илиқ. Баҳорда, баҳорда ўзи шунақа бўлади. Бугун ажойиб кун — Соҳибқирон Амир Темур таваллуд топган кун.

Тошкент ва Марказий ҳарбий округлари ҳарбий қисм ва муассасаларида ўз йигитлик бурчини ўтаб бўлиб резервчилар сафига бўшатилаётган аскарлар учун бу кун бир умрга хотираларида муҳрланиб қолишига шак-шубҳа йўқ. Чунки улар бугун уйларига—ота-оналари бағрига қайтишмоқда. Ватан олдидаги, халқ олдидаги йигитлик бурчи шараф билан бажарилди. Улар армия деган мактабнинг етук гувоҳномасини олишди. Энди уларни фуқаролик ҳаёти, ота-оналари кутишмоқда. Улар учун олий ўқув юртларининг эшиклари очиқ, халқ хўжалигида меҳнат қилишмоқчи бўлишса, марҳамат!

Кузатиш маросимини Мудофаа вазирининг тарбиявий ишлар бўйича ўринбосари полковник Маннобжон Аҳмедов очди.

— Азиз аскар ўғлонларим! Сизларнинг барчангиз аскарлик хизматини шараф билан уддаладингиз. Олдингизга қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажардингиз. Биз сизнинг хизматингиздан миннатдормиз. Сизларга соғлиқ ва оқ йўл тилаб қоламиз.

(Давоми 2-бетда).

● НАВСТРЕЧУ ИТОГОВОЙ ПРОВЕРКЕ

В УСПЕХЕ НЕ СОМНЕВАЕМСЯ

В саперной секции, где служит рядовой Баходыр Худайкулов, как и во всех частях Министерства обороны, идет тщательная подготовка к сдаче контрольной проверки за зимний период обучения. Баходыр и его сослуживцы рядовые Хайрулло Якубов, Абдурахман Ебагамбетов уверены в себе. Они не сомневаются в том, что по всем воинским дисциплинам, вынесенным на контрольную проверку, у них будут высокие результаты.

— Наш маленький воинский коллектив с первых дней зимнего периода обучения старательно трудился на всех занятиях, — говорит младший сержант по контракту Сапарбай Абдуллаев. — Изо дня в день мы уверенно завоевывали новые высоты боевого мастерства. К контрольной проверке, которая начнется через считанные дни, мы готовы. И в успехе своих подчиненных я не сомневаюсь.

Майор З. ХАИРИТДИНОВ.

● ДОЛЗАРБ МАВЗУ

Ислоҳотлар хизмат мавқеини оширмоқда

Қуролли Кучларимизда ўтказилаётган ислоҳотлар чақирув ва резервчилар тайёрлаш тизимини сифат жиҳатдан янги босқичга олиб чиқди. Сараларнинг саралари билан армиямиз сафлари бутланаётгани бир томондан ана шу янги босқичнинг самарасини кўрсатаётган бўлса, иккинчи томондан маънан, жисмонан баркамол ўғлонлар билан армиямиз янада шаклланаётганини намоён этаяпти. Баҳорги чақирув мавсуми авж палласига кирган шу кунларда Мудофаа вазирлиги Чақирув ва резервчиларни тайёрлаш бошқармаси бошлиғи полковник Ботир Исроилович Мирзамуҳамедов билан мазкур долзарб мавзуда суҳбатлашдик.

Қисқача маълумот: полковник Б. Мирзамуҳамедов 1952 йилда Тошкентда ҳарбийлар оиласида туғилган. 1981 йилдан эътиборан офицер сифатида ҳарбий соҳада хизмат қилиб келмоқда. 1992 йилнинг октябридан бошлаб Мудофаа вазирлигида фаолият кўрсатаяпти. 2002 йилдан Чақирув ва резервчиларни тайёрлаш бошқармаси бошлиғи. Қуролли Кучларимизнинг 12 йиллиги муносабати билан Президентимиз Фармонига кўра «Дўстлик» ордени билан тақдирланган.

— Ўртоқ полковник, айтингчи Вазирлар Маҳкамасининг «Муддатли ҳарбий, муқобил хизматнинг белгиланган муддатларини ўтаб бўлган фуқароларни бўшатиш ҳамда Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларига навбатдаги чақирув тўғрисида»ги жорий йилги Қарори одатдагидан вақтлироқ эълон қилингани ва ўзига хослиги нима билан изоҳланади?

— Эътибор берган бўлсангиз, мазкур Қарор олдингиларидан бирмунча фарқлироқ. Яъни, Вазирлар Маҳкамасининг бу Қарорида чақириққа тааллуқли бўлган вазирликлар, қўмиталар, жамоат ташкилотларига аниқ вазифалар қўйилган. Биринчидан, илк бор бу Қарорда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигига маҳаллий давлат ҳокимияти органлари билан биргаликда Қуролли Кучлардан бўшатилган фуқароларни уларнинг эгаллаган ҳарбий ва фуқаролик мутахассисликларини ҳисобга олган ҳолда қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ишга жойлаштириш чора-тадбирлари кўрилсин, дейилган. Шунингдек, Қуролли Кучларида муддатли ҳарбий хизматни ўтаган фуқаролар давлат муассасалари, ташкилотлари ва корхоналарига ишга қабул қилишда мардлик ва ватанпарварлик тарбиясининг армия мактабини ўтаган, ҳарбий тайёргарлик кўрган ва ҳаётий тажриба орттирган, мамлакатнинг энг фаол ва тайёргарлик кўрган кадрлар захираси ҳисобланган шахслар сифатида бошқа тенг шароитларда (таълим, касб малакаси ва бошқалар) устунлик ҳуқуқидан фойдаланиши кўзда тутилган. Иккинчидан, Олий ва Ўрта махсус таълим вазирлиги, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат тест маркази, алоқадор вазирликлар, идоралар билан биргаликда муддатли ҳарбий хизматни ўтаган фуқаролардан бўлган шахсларни олий ўқув юртларига ўқишга кириш учун сифатли тайёрлаш мақсадида зарур шарт-шароитлар яратсин, деб таъкидланган. Қолаверса, муддатли ҳарбий хизмат давомида жанговар ва ижтимоий-сиёсий тайёргарликда юқори кўрсаткичларга эришиб, қисмлар қўмондонлигининг тавсияномаларини олган фуқаролар учун олий ўқув юртларига кириш учун тест топшираётганда энг юқори тўпланадиган баллнинг 20 фоизи миқдорида қўшимча баллар тарзида қонун ҳужжатларида белгиланган имтиёзлар ҳисобга олиниши лозимлиги ҳақида айтилган. Учинчидан, илк бор Мудофаа, Ички ишлар вазирликлари, Миллий хавфсизлик хизмати, округлар қўшинлари қўмондонларига алоҳида вазифалар белгиланган. Булар — муддатли ҳарбий хизматга янгидан чақирилган ҳарбий хизматчиларни қисмларга қабул қилишда юксак уюшқоқликни, ҳарбий интизомни, қўшинлар жанговар тайёргарлигини, янгидан чақирилганларни ҳарбий мутахассисликка ўқитишда хавфсизлик чора-тадбирларига риоя этилишини, ҳарбий хизматчиларни миллий-маънавий қадриятлар, замонавий ҳарбий анъаналар асосида ватанпарварлик руҳида тарбиялашни таъминлашдир. Шунингдек, янгидан чақирилганларга талаб даражасида моддий, маиший шарт-шароитлар яратиш кўзда тутилган. Яна бир муҳим жиҳати, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, жамоат ташкилотларига муддатли ҳарбий хизматни ўтаб бўлган фуқароларни тантанали равишда кутиб олишни таъминлаш вазифаси қўйилганидир. Бир сўз билан айтганда, Қарорнинг мазмун-моҳияти жамиятимизда муддатли ҳарбий хизматнинг мавқеини оширишга қаратилган.

(Давоми 3-бетда).

ТЕРРОРЧИЛАР АЛБАТТА ЖАЗОСИНИ ОЛАДИ

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида мамлакатимиз ва чет эл журналистлари учун брифинг бўлиб ўтди. Унда журналистлар март ойининг охирги кунларида Тошкент шаҳри ва Бухоро вилоятида рўй берган террорчилик ҳаракатлари юзасидан қўзғатилган жиноий иш бўйича олиб борилаётган қидирув ишлари билан таништирилди.

Брифингни Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори Р. Қодиров ўтказди.

Таъкидландики, тезкор-қидирув ва тергов гуруҳларининг қатъий ва мувофиқлаштирилган саъй-ҳаракатлари натижасида қисқа муддатда террорчилик ҳаракатларини амалга оширишга дахлдор террорчиларнинг асосий қисми аниқланган ва йўқ қилинган. Мингдан ортиқ тергов тадбирлари ўтказилган, 700 нафардан ортиқ гувоҳ ва жабрланган киши сўроқ қилинган. Террорчилик ҳаракатларига дахлдорликда гумон қилинган 54 киши қўлга олинган. Шундан 45 нафарига, уларнинг орасида 15 нафари хотин-қиз, айблов эълон қилиниб, ҳибсга олинган. Қолганларининг ушбу жиноятларга алоқадорлиги текширилмоқда, деди бош прокурор.

Ҳалок бўлган 30 террорчининг шахси аниқланган. Қолганларининг шахси эса ДНК эксперт текширувлари ўтказиш орқали аниқланмоқда.

Воқеа содир бўлган жойларни текшириш ва тинтув ишларини ўтказиш чоғида жиноятчилардан кўплаб ўқотар қуроллар ва ўқ-дорилар, қўлда тайёрланган портловчи мосламалар, уларни тайёрлашда ишлатиладиган таркибий қисмлар ва қўлланмалар, диний адабиёт ва варақалар, сохта ҳужжатлар, шунингдек, бошқа ашёвий далиллар топилган.

Олинган барча ашёвий далиллар бўйича суд экспертизалари ўтказилмоқда.

Масалан, портлаш-техник экспертизаларининг дастлабки хулосасига кўра, портловчи мосламалар қўлбола ҳисобланиб, уй шароитида ёрдамчи материаллардан тайёрланган.

Экспертизалар шуни кўрсатдики, террорчилардан топилган «Калашников» автоматлари, пистолетлар ва бошқа қуроллар, шунингдек, ўқ-дорилар ишлатишга яроқли бўлган. Қуролларни текшириш чоғида аниқландики, жиноятчилар томонидан милиционерлардан тортиб олинган учта пистолетдан ташқари бошқа барча қурол-аслаҳа Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги, Миллий хавфсизлик хизмати ва Ички ишлар вазирлиги органлари бўлимлари ҳисобида қайд этилмаган. Бу қуролларнинг келиб чиқиши ва олинган жойи аниқланмоқда.

Текширув чоғида маълум бўлдики, 2000 йилдан бошлаб Тошкент шаҳри, Бухоро ва Тошкент вилоятларида террорчиликнинг хавфли диний-экстремистик турига киритиш мумкин бўлган бир қанча «жамоат» гуруҳлари ҳаракат қилган.

«Жамоат» аъзоларига ўзларининг мафкурасини сингдириш учун яширин ҳолда чиқарилган кўплаб аудио, видео ва матбаа маҳсулотлари, лазерли дисклардан кенг фойдаланилган. Уларнинг мазмун-моҳияти аниқланганда, маълум бўлдики, бу маҳсулотларда конституциявий тузумни куч билан ағдариш, келажакда «Ҳалифалик» ташкил қилиш мақсадида ислом давлати тузишга оид ғоялар тарғиб қилинган.

Жиноий ташкилот бошлиғи Ўзбекистондан ташқарида туриб, «жамоат»лар фаолияти ва уларнинг халқаро экстремистик ташкилотлар билан алоқаларига, ушбу гуруҳларнинг махсус лагерларда жанговар тайёргарликдан ўтишини молиялаш ҳамда таъминлашга умумий раҳбарлик қилган ва мувофиқлаштириб турган.

Р. Қодиров таъкидладики, ҳибсга олинганларнинг уларни кўпорувчилик лагерларида ўқитиш ва жанговар ҳозирлигини «Ал-Қоида» жангариларни тайёрлаган араб инструкторлари олиб борганлиги ҳақидаги кўрсатмалари бор.

Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари томонидан муқаддам диний-экстремистик оқимлар билан алоқада бўлганлиги туфайли профилактик ҳисобда турган шахсларнинг ушбу террорчилик ҳаракатларига алоқадорлигини аниқлаш бўйича ишлар давом эттирилмоқда. Ушбу асосларга кўра, ички ишлар органларига 412 киши олиб келинган. Улардан террорчилик ҳаракатларига дахлдорликда гумон қилинган 9 киши қўлга олинган, қолганлари жиноятларга алоқадорлиги тасдиқланмагани сабабли уйларига қўйиб юборилган.

Ушбу иш бўйича тергов давом этмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президенти раҳбарлигидаги Ҳукумат комиссияси ва жойлардаги комиссиялар томонидан вазиятни янада барқарорлаштириш мақсадида бундай террорчилик ҳаракатларининг олдини олиш ҳамда аҳоли ўртасида ҳушёрликни оширишга қаратилган қатъий профилактика чора-тарбирлари кўрилмоқда.

(ЎзА).

Тинчликни сақлаш— муқаддас бурчимиз!

Навоий гарнизонида жойлашган ҳарбий қисмда шахсий таркиб билан «Тинчликни сақлаш, уни мустаҳкамлаш кундалик ишимиз, муқаддас бурчимиздир» мавзусида йиғилиш бўлиб ўтди. Йиғилишда Навоий гарнизони бошлиғи полковник О. Умрасулов, Навоий ҳарбий прокурори адлия капитани У. Каримов, Навоий ҳарбий судьяси адлия майори Б. Бақоев, вилоят Маънавият ва маърифат маркази раисининг ўринбосари, шоир, «Шарқ юлдузи» журнали мухбири ёзувчи Боқо Саидов, вилоят «Камолот ёшлар ижтимоий ҳаракати» раиси Б. Бобоев ва бир қанча жамоат ташкилотлари вакиллари иштирок этди.

Йиғилишни Навоий гарнизони бошлиғи полковник О. Умрасулов кириш сўзи билан очиб берди. У 28—30 март кунлари Тошкент шаҳри ва Бухоро вилоятида содир этилган террорчилик хуружлари ҳақида гапириб, уларнинг мақсади Ўзбекистондаги барқарорликка путур етказиш, одамлар қалбига қўрқув ва таҳлика солиш эканлигини таъкидлади.

— Чунки мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотлар, озод жамият барпо этишдаги қатъий ҳаракатларимиз кимларгадир ёқмаётганлиги тайин, — деди нотиқ ўз сўзида. — Террорчиларнинг мақсади осуда ҳаёт тарзимизни издан чиқариш, халқ орасида таҳлика уйғотиб, шу орқали ўз ниятларига етиш. Лекин ҳеч қачон бу қабиҳ ниятларига етолмайдилар. Бунинг учун барча фуқароларимиз қатори ҳарбий хизматчилар ҳам бир тан, бир жон бўлиб юрт тинчлиги, ҳимояси йўлида шайдирлар.

Йиғилишда сўзга чиққанларнинг барчаси бир мақсадни — тинчликни сақлаш муқаддас бурчимиз эканлигини таъкидлашди.

Майор М. АШУРОВ,
(Навоий гарнизони).

КУЗАТИШ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Шундан сўнг сўз Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари — Республика хотин-қизлар қўмитаси раиси Светлана Иномовага берилди. Светлана Турсуновна ўз сўзида жумладан шундай деди:

— Ассалому алайкум!

Мамлакатимизнинг асил ўғлонлари!

Мардликда тенги йўқ Ватан посбонлари!

Мудофаамиз сафларидан ўз уйларига қайтаётган азиз ёшлар. Сиз Ватан сарҳадларини қўриқлаб, ўз йигитлик бурчингизни шараф билан ўтаб, юрт ишончини оқлаб, ота-оналарингиз бағрига қайтмоқдасизлар.

Бугун миллатимизнинг ғурури, мудофаамизнинг таянчи бўлган сиз йигитларнинг қайноқ хизматларингизни давом эттириш, юрт осойишталигини ҳимоя қилиш учун юртимизнинг сара ўғлонлари ўрнингизни эгаллашмоқда. Биз шунга ишонамизки, улар сизларга муносиб ворислар бўлишади.

Сиз каби Ватан посбонларининг борлиги боис гўдаклар бешикларда осуда ухлашмоқда, ота-оналаримиз бунёдкорлик ишлари билан машғул.

Муҳтарам Президентимиз Сизларни бежизга «Халқимиз қалқонлари» деб эъзозламайди. Ҳеч шубҳасиз, Сиз ўз жасурлигингиз, мардлигингиз, шижоатингиз билан ана шу эъзозга муносибсиз ва бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолади.

Ватанимизнинг Сиздек мард ўғлонлари бор экан, бизнинг сарҳадларимизни, иродамизни, ишончимизни ҳеч қандай ёвуз куч енга олмайди.

Сиз — Ватан ўғлонлари ҳушёр, сергак турганларингиз учун ҳам мустақил Ўзбекистонимиз ўз тараққиёти йўлидан дадил қадам ташлайверади.

Биз Сизларни бундан кейин армия мактабини ўтаган ҳар томонлама чиниққан йигитлар сифатида турли жабҳаларда намунали фаолият юритишингизга ишонамиз.

Кузатиш маросимида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси раиси ўринбосари Ойниса Мусурмонова, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати марказий кенгаши раиси Ботир Убайдуллаев, Ўзбекистон Оқсоқоллар кенгаши ва «Маҳалла» жамғармаси раисининг ўринбосари Садриддин Ҳасанов, «Нуроний» жамғармаси ёшлар билан ишлаш кенгаши раиси Мадамин Ҳасановлар сўзга чиқишиб, уйларига қайтишаётган аскарларга ўз дил сўзларини изҳор этишди.

КУТИБ ОЛИШ

Уйларига қайтаётган аскарлар номидан сўзга чиққан оддий аскар Саиджалол Қаюмов катта эътибор, эъзоз ва ғамхўрлик учун миннатдорчилик изҳор қилди.

Светлана Турсуновна энг илғор аскарларга қўмондонлик номидан олий ўқув юртларига киришлари учун «Тавсиянома»лар топширди.

Уйларига қайтишаётган аскарлар оркестр садолари остида то самолётгача кузатиб қўйилди.

Соат ўн иккиларга бориб булутлар тарқади. Қуёш чиқди.

Фарғона томон парвоз этган самолёт қирқ дақиқадан сўнг манзилга бориб етди. У ерда Тошкент ва Марказий ҳарбий округларда хизмат муддатини ўтаб, уйларига қайтишган аскарларни ота-оналари, кенг жамоатчилик вакиллари кутиб олишди.

Шарқий ҳарбий округда хизмат муддатини ўтаб бўлган Тошкент шаҳри ва вилояти, Сирдарё ва Жиззах вилоятлари вакиллари энди самолёт билан Тошкент томон йўл олишди.

Кутиб олувчилар кўпчилик: ота-оналар, қариндош-уруғлар, ёру биродарлар. Ва ниҳоят ҳаяжонли дақиқалар ҳам етиб келди. Самолёт белгиланган манзилга келиб қўнди. Уйларига қайтаётган аскарлар шаҳдам қадам ташлаб кутиб олувчилар ёнига яқинлашишди ва саф бўлиб тизилишди.

Кутиб олиш маросимини Мудофаа вазирининг тарбиявий ишлар бўйича ўринбосари полковник Маннобжон Аҳмедов қисқача кириш сўзи билан очди.

Шаҳар ҳокимининг ўринбосари — шаҳар хотин-қизлар қўмитаси раиси Фарида Абдураҳимова, шаҳар оқсоқоллар кенгаши ва «Маҳалла» жамғармаси раиси Раҳматулла Акрамовлар ўз йигитлик бурчларини муваффақиятли ўтаб, уйларига — ота-оналари бағрига қайтишган ўғлонларни чин дилдан табриклашиб, кейинги фаолиятларида муваффақиятлар тилашди.

Тантанали митинг ниҳоясига етгач, аскарларни ота-оналари, қариндош-уруғлари, ёру биродарлари билан ҳаяжонли дийдорлашув онлари бошланиб кетди.

Тадбир чоғида уйларига қайтишаётган бир нечта аскарлар билан суҳбатлашдим. Мана улар нима дейишди.

Оддий аскар Равшан МАВЛОНОВ, Фарғона вилояти, Учкўприк туманидан:

— Мен подполковник Қаҳрамон Нахшибандиев командирлик қилаётган ҳарбий қисмда муддатли ҳарбий хизмат қилдим. Хизматим яхши ўтди. Доимо илғорлар сафида бўлдим. Мана энди ҳар томонлама чиниқиб, ота-онам бағрига қайтаётирман.

Кузатиш ва кутиб олиш тадбирлари жуда юксак даражада ташкил этилибди. Бундан биз ўз хизматини тамомлаб уйига қайтаётган аскарлар беҳад миннатдормиз.

Оддий аскар Аброр ЭРАЛИЕВ, Фарғона вилояти, Боғдод туманидан:

— Кўриб турибсиз, ҳарбийча либосларимиз яп-янги. Барча пулларимизни ҳам тўлиғича олдик. Яна, бунинг устига иззат-икром билан уйларимизга кузатиб қўйиляпмиз.

Мен ҳам, сафдош дўстларим ҳам бундай эътибордан жуда ҳаяжондамиз. Ушбу тадбирни ташкил этган ташкилотчиларга раҳмат деймиз.

Аскар онаси Зарифа АБДУРАҲМОНОВА, Тошкент вилояти, Олмалиқ шаҳридан:

— Ўғлим Бунёд Фарғона водийсида хизмат қилиб уйга қайтаяпти. Ҳаяжон билан кутиб турибман.

Ўғлим яхши хизмат қилганлигидан бошим осмонда. Бир неча марта командирлари миннатдорчилик хатлари юборишди.

Фарзанди орқасидан яхши гап эшитиш бу она учун катта бахт, ота учун шараф. Шундай ўғлимиз борлигидан фахрланамиз.

Кутувчилар орасида гул кўтарган ёшгина йигитчани учратиб қолдим.

— Исминг нима?

— Нурмуҳаммад, тўртинчи синфда ўқийман.

— Кимни кутаяпсан?

— Тоғам Одилжонни!

— Қаердансизлар?

— Сирдарё вилояти, Оқолтин туманидан.

— Катта бўлсанг ким бўлмоқчисан?

— Тоғам Одилжонга ўхшаб аскар!..

Кузатиш ва кутиб олиш тадбирларида ҳарбий оркестр, Қуролли Кучлар ашула ва рақс ансамбли ва ҳарбий савдо ташкилоти яхши хизмат кўрсатишди.

Вазирлар Маҳкамасининг Қарорида шундай сатрлар бор: «Маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, маҳалла қўмиталари, жамоат ташкилотлари билан биргаликда муддатли ҳарбий хизматнинг белгиланган муддатини ўтаган фуқароларни тантанали кутиб олиш ташкил этилишини таъминласинлар».

Бугунги тадбир Қарор талабларига мос бўлиб, Мудофаа вазирлиги ҳамда давлат ва жамоат ташкилотлари ҳамкорлигида ташкил этилганлигини таъкидлаш жоиз.

Кузатиш ва кутиб олиш тадбирлари эндигина ҳаётимизга кириб келмоқда. Бундай тадбирлар бундан сўнг анъанага айланишига ҳеч шак-шубҳа йўқ.

Подполковник
Абдураззоқ ОБРЎЕВ,
«Ватанпарвар» мухбири.

Александр МРУЧАК
суратга олган.

● ВЕСТИ ИЗ ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ

В НОРМАТИВ УЛОЖИЛИСЬ

Подразделение, где служит сержант по контракту Мирвохид Абдуллаев, по сигналу «Сбор» оперативно выехало в заданный район для проведения занятия по тактической подготовке.

Первыми кандидатами на высокую оценку в ходе занятий стали водители — военнослужащие по контракту младший сержант Акбар Сохибов, рядовые Ашурали Бозоров и Тошмат Эркинов. Сложный маршрут и длительный марш они прошли без единой вынужденной остановки, проявив при этом такие необходимые воину качества, как выносливость, дисциплина, отличная боевая выучка и высокая степень ответственности за порученное дело.

...Короткая остановка. Командир взвода и его заместитель по воспитательной работе офицеры А. Курбанов и Б. Дустмамадов обходят колонну, интересуются настроением личного состава. Принимают доклады младших командиров, подводят первые итоги марша, уточняют задачи, обращают внимание на необходимость быть бдительными, строго соблюдать меры безопасности и правила дорожного движения.

Командир особо отметил действия рядового по контракту Т. Эркинова, который четко выполнял все команды, строго соблюдал дисциплину марша.

В районе сосредоточения рядовые Алишер Турсунов, Бахтиер Эсонов и их сослуживцы сразу приступили к инженерному оборудованию местности. Внезапно по средствам связи от старшего начальника поступила новая вводная.

Усталость и физическая нагрузка, конечно же, давали о себе знать. Это хорошо видели младшие командиры. Однако они знали и другое: новая позиция также должна быть оборудована в срок и в полном соответствии с требованиями.

...Инженерные работы вновь полностью завершены. Подразделение успешно выполнило поставленную задачу. Добрая улыбка на лицах возвращавшихся в расположение воинов говорила об их радости от сознания добросовестно выполненного воинского долга и готовности и дальше отлично служить делу независимости родного Узбекистана.

Лейтенант М. ХАСАНОВ.

Военно-политические новости

СДАЛИСЬ ТРИБУНАЛУ...

В Нидерланды прибыли шесть боснийских чиновников, которым предстоит предстать перед Международным трибуналом в Гааге. Все шестеро обвиняются в преступлениях в отношении боснийских мусульман во время гражданской войны на территории западной Герцеговины в 1992—1995 годах. Гаагскому трибуналу сдались: бывший министр обороны Герцег-Босны Бруно Стоич, командующие Хорватским советом обороны генералы Слободан Пралько и Миливое Петкович, бывший глава боснийско-хорватской полиции Валентин Чорич, экс-глава управления по заключенным и пропавшим лицам Герцег-Босны Берислав Пушич, а также премьер-министр Ядранко Прлич.

ВСЕГО ПО 18 ЛЕТ

Пятерым из нескольких десятков погибших в этом месяце в Ираке американских военных было всего по 18 лет. Все они служили морскими пехотинцами, чей средний возраст ниже, чем у обычных солдат. Для сравнения, с момента начала иракской кампании (за 13 месяцев) армия США потеряла убитыми восемь военных того же возраста, при том только двое из них погибли в бою. Среди погибших в этом месяце есть также одна женщина.

...ПОЛНОЦЕННАЯ ЭСКАДРИЛЬЯ

Индонезия планирует закупить «в самом ближайшем будущем» восемь российских истребителей СУ-27СК. Об этом заявил маршал авиации страны Шаппи Хаким. По его словам, «сейчас мы имеем четыре русских «Сухих» и хотим докупить еще восемь, чтобы у нас была полноценная эскадрилья». В 2003 году Индонезия закупила четыре российских СУ-27МК и два вертолета Ми-35. Стоимость сделки оценивается в 191 млн. долларов США.

В ХОДЕ РЕЙДА...

В Косово миротворцы НАТО арестовали четырех косовских албанцев, которые подозреваются в убийстве двух полицейских в результате столкновений в Косово, которые произошли в прошлом месяце. Они были задержаны в ходе полицейского рейда в городе Полье. При проведении операции по их задержанию один албанец оказал вооруженное сопротивление и был ранен.

УЛЬТИМАТУМ...

Испанская полиция на месте взрыва террористов в пригороде Мадрида Леганесс нашла видеопленку, на которой Испании предоставлен ультиматум. Об этом сообщает агентство Европа. По данным агентства, на видео, которое, возможно, было записано террористами-самоубийцами перед тем, как они взорвали себя, показаны трое вооруженных арабов, которые зачитывают заявление. В нем требуют от Испании в течение недели вывести свои войска из Ирака и Афганистана, в противном случае арабы угрожают новыми терактами.

РЕЗЕРВНЫЙ ПЛАН

По решению болгарского руководства национальный батальон из 450 военнослужащих останется в иракском городе Кербела. Однако при этом, как сообщают болгарские СМИ, подготовлен резервный план, предусматривающий эвакуацию батальона из города или даже его полный вывод из Ирака. Такие решения были приняты после того, как сторонники радикального шиитского имама Муктады аль-Садра попытались захватить Кербелу. В последние дни в столкновениях с ними были ранены четверо болгарских военнослужащих.

ПЕРЕМИРИЕ ПРЕКРАЩЕНО

Глава гражданской администрации в Ираке объявил о прекращении перемирия в Эль-Фаллудже. Таким образом, прекращение огня продлилось полтора часа. Об этом сообщает телеканал «Аль-Джазира». Ранее Бремер объявил о прекращении операции в Эль-Фаллудже. По словам иракских источников, военная операция должна была прекратиться на сутки для переговоров с шейхами города о возможном прекращении противостояния.

(По страницам Интернета).

● ҲУШЕРЛИК ВА ОГОҲЛИК — ДАВР ТАЛАБИ

ХАЛҚАРО ТЕРРОРИЗМ ВА ДИНИЙ ЭКСТРЕМИЗМ— ХАЛҚЛАРНИНГ ТИНЧЛИК ВА ХАВФСИЗЛИГИГА ТАҲДИД

XX аср сўнгида энг буюк ўзгаришлар орасида дунё саҳнасида ўз эрки, мустақиллиги йўлини танлаган кўплаб давлатлар пайдо бўлди. Бу якунланган юз йилликнинг шунчаки бир тарихий воқеаси эмасди. Бу ўзининг манфаатлари, мураккаб муаммолари билан шаклланаётган кенг қиррали дунё эди. Бундай янги мустақил давлатлар орасида мамлакатимиз — Ўзбекистон Республикаси ҳам бор эди.

«Ўзбек модели» дея номланувчи ўз тараққиёт йўлига суянган Ўзбекистон тез суръатда иқтисодий ўсиб, иқтисодда янги ва замонавий технологияларни қўллаган ҳолда тубдан қайта қуришни амалга ошириб, истиқбол йўлидан дадил одимламоқда. Бир вақтнинг ўзида ижтимоий ҳаётимизни ҳар томонлама ислоҳ қилиш, демократик янгиланишларни чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантириш жараёни фаол кечаяпти. Буларнинг барига халқимизнинг, ҳаёт ва фаолиятимизнинг таркибий қисмига айланган истиқлол сабаб. Мустақиллик — бу ҳаётимиз, тақдиримиз, дунёқарашимиз. Мустақил ва озод юртда яшар эканмиз, унинг ҳар бир кунини ғурур билан қаршилаб, мамлакат равнақи йўлидаги масъулиятимизни англаяпмиз. Ҳеч нарса — на террорчи ва экстремистларнинг ғаламисларча ҳаракати, на тинч аҳоли ва садоқатли юрт ҳимоячилари — ҳуқуқ-тартибот органлари ходимларининг бевақт ҳалок бўлиши мустақиллик ишининг тўғрилигига бўлган ишончимизни сўндиролмайди. Тошкент шаҳри ва Бухоро вилоятида 28—30 мартда террорчилар томонидан амалга оширилган қўпорувчилик ҳаракатлари Президентимиз Ислом Каримовнинг Ўзбекистон телевидениесига берган интервьюсида айтганидек: **«... бундай ёвуз хатти-ҳаракатлар мамлакатимиз мустақиллигини, тинч ҳаёти, эришаётган ютуқларимизни кўролмайдиган қора, қабиҳ ниятли кучлар томонидан оширилгани аён бўлмоқда». «... Бу воқеаларнинг бундан беш йил олдин, 1999 йил февраль ойида содир этилган портлашлар билан боғлиқлигини, уларнинг услуби ўхшашлигини ҳам пайқаш қийин эмас».**

Терроризм ижтимоий ҳолат сифатида пайдо бўлиш даврига эга. У XIX асрдаги алоҳида террорчилардан иборат кичик гуруҳларгача бўлган қиёфасидан XX асрга келиб инсониятга таҳдид солувчи қудратли уюшган кучга айланди. У глобал муаммога айланди. Халқаро терроризмга қарши кураш бугуннинг энг долзарб муаммоси бўлиб қолди. Негаки, XX аср ва XXI аср бошларида инсоният террорчилик фаолиятининг мисли кўрилмаган жиҳатлари билан тўқнаш келди. Қолаверса, халқаро терроризм диний экстремизм ва фундаментализм билан ниқобланиб олмоқда.

Халқаро терроризм ва диний экстремизм хавфини истиқлолнинг илк йилларидаёқ Президентимиз Ислом Каримов кўрсатиб ўтди. БМТ, ЕХҲТ ва бошқа ташкилотлар минбарларидан нутқ сўзлаб, жаҳон ҳамжамияти эътиборини халқаро терроризм ва экстремизмнинг глобаллашувига, айрим мамлакатлар халқаро террорчи ва экстремистларни тайёрлаш инкубаторига айланиб бораётганига қаратди.

Давлатимиз раҳбари жаҳон ҳамжамиятини огоҳлантирар экан, қанчалар қудратли бўлмасин, ҳеч бир давлат бу офат хуружидан холи эмаслигини таъкидлади. Аммо бу огоҳлантиришларга унчалик эътибор берилмади. Дунё ҳамжамияти кўзини очиши учун 2001 йилнинг 11 сентябрида АҚШда бўлган энг даҳшатли террорчилик ҳаракати сабаб бўлди. Натижада террорга қарши коалиция ташкил этилиб, Ўзбекистон унинг фаол қўллаб-қувватловчиларидан бирига айланди. Ҳатто 13 сентябрдаёқ Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош котибига баёнот йўллаб, терроризмга қарши халқаро марказни зудлик билан яратиш зарурати юзага келганини билдирди.

Нью-Йорк ва Вашингтонда амалга оширилган террорчилик ҳаракатларидан сўнг терроризмга қарши коалиция кучлари ва аввало АҚШ томонидан Афғонистондаги толибларга ва «Ал-Қоида» террорчиларига зарба берилди. Ироқдаги режим бартараф этилди. Террорчи ва экстремистларга жиддий зарба берилди. Бироқ, ҳали улар узил-кесил йўқ қилинган эмас. Сўнгги йилларда Россия, Франция, Туркия, Индонезия, Испания, Исроил, Ливан, Ҳиндистон, Покистон ва бошқа мамлакатлар даҳшатли терроризмнинг жабрини тортди. 28—30 мартда Тошкентда бўлган террорчилик ҳаракатлари мамлакатда ижтимоий-сиёсий барқарорликни, жамиятда фуқаровий, миллатлараро, динлараро муносабатларни издан чиқаришга қаратилганди. Бир сўз билан айтганда, халқимиз фаровонлиги, мамлакатимизнинг ўз ривожланиш ва тараққиёт йўлидаги барқарор иқтисодий ўсиши негизига қурилган пойдеворни портлатмоқчи бўлишди.

Терроризмнинг жирканч мантиқи шунда намоён бўладики, улар қўрқитиш, қон тўкиш, вайронагарчиликлар, ваҳшийлик ва инсониятга зид ҳаракатлари билан ўзларининг ғаламисларча мақсадларига — Ўзбекистонни мустақил, демократик, дунёвий йўлдан оғдиришга эришамиз, деб ўйлашади. Кечикдингиз, жаноб террорчи ва экстремистлар. Бугун жамиятимиз ва давлатимиз ҳар қачонгидан-да якдил. Жамиятнинг бари — қуйидан то юқоригача — мустақил Ватанни ички ва ташқи таҳдидлардан ҳимоя қилишда фаол қатнашаяпти. Нафақат давлат ва унинг Қуролли тузилмалари, балки жамоат ташкилотлари, сиёсий партиялар, ноҳукумат тузилмалар, ўзини-ўзи бошқарув органлари, илмий ва ижтимоий марказлар ва фуқароларнинг ўзи миллий хавфсизлик тизимида мустаҳкам туришиб, ҳушёрлик сергакликни оширишмоқда, халқимиз, ёшларимиз онгини экстремизм, фундаментализм ва терроризмдек бало заҳарламаслиги учун курашмоқда.

Булар ҳақида тўхталар эканмиз, терроризм ва экстремизмнинг пайини қирқдик, демоқчи эмасмиз. Гап бизни йўлимиздан қайтара олмаслик хусусида кетаяпти. Бугун ҳар қачонгидан-да якдил ва кучлимиз. Қолаверса, бу адолатли курашда ёлғиз эмасмиз. Бутун жаҳон ҳамжамияти биз тарафда. Чунки терроризм — бутун инсоният учун реал хавфдир.

Бугунги кунда кўплаб мамлакатларнинг радио ва телевидение хабарларида янги ва янги жиноят усуллари ҳақида, яъни ёндириш, қўпориш, оммавий ўлдириш, гаровга олиш, ерда ва ҳаводаги террорчилик ҳаракатлари, шаҳарларда қишлоқларда, транспортда, ҳамма ерда, умуман ваҳшийларнинг носоғлом хаёли қаерни хоҳласа, ўша ерда амалга оширилаётган террористик актлар ҳақида ахборотлар берилмоқда. Уларнинг энг асосий мақсади — оммавий қотиллик — болаларни, аёлларни, кексаларни ўлдириш. Улар учун одам ҳаёти ҳеч нарса эмас.

Шунинг учун ҳам бугунги кунда кўп мамлакатлар юзини кучли қуролланган полиция нарядлари, миллий хавфсизлик хизмати, бошқа куч тузилмалари ходимлари белгилаб бермоқда. Ҳозирги кунда муҳим бинолар, давлат аҳамиятига эга стратегик объектлар, одамлар тўпланиш жойлари кучли назорат остига олинган. Мадридда бўлган бир неча террорчилик ҳаракатларидан сўнг кўп Европа мамлакатлари фуқаролари шундай жиноятлар уларнинг давлатида ҳам бўлиши мумкин, деб ўйлайди. Бугунги кунда халқаро терроризм ва диний экстремизм бутун инсониятга — Вашингтондан Москвагача, Бали оролидан Тошкентгача, Ҳиндистондан Африкагача ва Яқин Шарқдан Филиппингача хавф туғдираяпти.

Бу умуминсоният учун ҳар доимгидан-да хавфли. Фақат кетма-кет амалга оширилган бир неча террорчилик ҳаракатларидан сўнг АҚШда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бу масалада ўз фаоллигини оширди. 2001 йил 11 сентябрда бўлган воқеадан кейин икки йилдан кўпроқ вақт ўтди, лекин Европа иттифоқи доирасида терроризмга қарши кураш Европа координатори лавозими фақат 2004 йил апрелида киритилди.

Яқин вақтда у Евроиттифоқ давлатлари аҳолисини террористик ташкилотлар томонидан эҳтимол тутилган хуружлар хавфидан ҳимоялашнинг ягона стратегиясини ишлаб чиқиш билан шуғулланади.

Терроризм ва экстремизмни енгиш учун чуқур, пухта ишлаб чиқилган ва доим ривожланаётган стратегия керак. Барча мамлакатларнинг уюшган ҳаракатлари лозим. Ўзаро келишилган иттифоқдошларнинг, шериклар муаммоларини ўз муаммоларидек қабул қилиниши керак.

Тошкентдаги воқеалар муносабати билан Ўзбекистон телевидениесига берган интервьюсида Президент Ислом Каримов бутун жамият ва давлат олдига аниқ вазифаларни қўйди, улардан энг асосийси шуки, **ҳозирги вазият ҳаммамиздан ҳушёрлик ва огоҳликни талаб қилади.**

Терроризм хавфи ўсиши муносабати билан **ҳарбий кадрлар ва бутун шахсий таркиб** нималар қилиши керак?

Биринчидан, ҳаммамиз бир нарсани чуқур англашимиз лозим, яъни мустақиллигимиз ва республика суверенитетининг, халқимиз тинч ҳаётининг ишончли ҳимояланиши **ҳар бир ҳарбий хизматчи унга қўйилган мажбуриятларни қанчалик масъулиятли ва маҳоратли бажаришига, унинг ахлоқий-сиёсий ва руҳий чиниққанлиги жисмоний тайёргарлиги қай даражада юқори** бўлишига бевосита боғлиқдир. Бу фикрни такрор ва такрор Президентимиз, Қуролли Кучларимиз Олий Бош Қўмондони И. А. Каримов таъкидлаб ўтди.

Шунинг учун халқаро терроризм ва экстремизм хавфи ортгани ҳақида гап кетганда, бу армиядаги фаолиятимизда асосий эътиборни бўлинма ва қисмдаги ишлар учун **шахсий масъулият ҳиссини кучайтиришга,** айниқса огоҳлик, ҳушёрликни оширишга, жанговар ва ижтимоий-сиёсий тайёргарликнинг сифатини кўтаришга қаратмоғимиз лозим. Аммо, масъулият ўзидан ўзи келмайди. Бу фазилат тарбияланади. **Бу ерда энг муҳими — касбий маҳоратни ошириш, чуқур билимларга эга бўлишдир.**

Чунки, топширилган жойдаги ишлар ҳолатига фақатгина ишни яхши биладиган ҳарбийгина тўла масъулиятли бўла олади. Ва ҳеч қандай фаоллик ишни яхши билиш ўрнини тўлдира олмайди. Бу ўта муҳим талаб. Бу ерда яна бир муҳим жиҳат — **ўзида масъулият ҳиссини доимо тарбиялаб келган офицер ёки аскар янгича фикрлаш ва ҳаракатланишига ўрганишига ишончимиз комил.** Ҳарбий ислоҳотлар ва бугунги терроризм хавфи кучайган шароитларда бу жуда муҳим аҳамият касб этади.

Иккинчидан, қисм ва бўлинмалар жанговар тайёргарлиги масалаларига эътиборни кучайтириш лозим. Халқаро терроризм ва экстремизм хуружлари ўсиши даврида **жанговар тайёргарликка талаблар янада ошишини англаш керак.** Аввалambор, жанговар тайёргарлик вақтинчалик, мавсумий бўлиши мумкин эмас. У доимий бўлмоғи лозим, **кундан-кунга ошиши ва такомиллашиши тенденцияси сақланиши** шарти билан. Бу — ҳарбий кадрларнинг юқори масъулият, изланиш, ижодий ва мақсадли ташкилий ишларни талаб қиладиган асосий вазифаси. Жанговар шайлик шундай бўлмоғи лозимки, қисм ва бўлинмалар ҳар қандай, ҳатто энг мураккаб шароитларда ҳам муваффақиятли жанговар ҳаракатлар олиб бориши, бунда энг замонавий қурол-яроғлар ва жанговар техника тизимини қўллай олиши лозим.

Жанговар тайёргарликни ташкил қилиш ва ҳарбий жамоаларнинг кундалик ҳаёти ва фаолияти уларни жадал жанговар ҳаракатга тайёрлигини таъминлаши лозим. Жанговар техника ва қуролларни эгаллаш, чақирув ва ҳарбий хизматчиларни бўшатишнинг ташкилий тадбирлари қўшинларнинг жадал жанговар ҳаракатларга шайлигига таъсир қилмаслиги керак.

Учинчидан, ҳарбийларнинг юқори жанговар тайёргарлиги **уларда муайян сифатлар, энг аввало, истиқлол ғоясига ишонч, сиёсий етуклик, халққа, Ватанга ва Президентга содиқ бўлишни тақозо этади.** Булар, яъни бу сифатлар — жангчи учун зарур бўлган жасорат ва фидойилик, сабот-матонат ва журъатли бўлиш, ташаббускорликнинг асосидир. Ҳарбий Қасамёд ва низом билан мустаҳкамланган бу ва бошқа сифатлар ҳарбийнинг замонавий жангда дадил ва қатъий ҳаракат қилиши учун руҳий тайёргарлигини таъминлайди.

Аммо бу сифатлар ҳарбийга ўз-ўзидан келиб қолмайди. Бу сифатлар жанговар, ижтимоий-сиёсий тайёргарлик ва маънавий тарбия жараёнида шаклланади. Командирлар, тарбиявий ишлар органларининг вазифаси ҳозирги мураккаб шароитда бу масалаларга янгича ёндошишни талаб қилади. Ижтимоий-сиёсий билимлар ягона куни, ижтимоий-сиёсий тайёргарлик ва тарбиявий тадбирлар сифатини нафақат ошириш, балки машғулотларнинг ҳаётийлигини таъминлаш, уларни қизиқарли ва ўзлаштирарли бўлишига, ҳар бир машғулот ёки мавзу ёш аскарни ҳарбий бурчнинг кундалик ҳаётига мафтун қила олишига эришиш лозим. Бизнинг вазифамиз ваҳима ва иғвогарона миш-мишларга учмайдиган ғоявий етук ҳарбийни тарбиялашдир.

Биз ватанпарварлик тарбиясини янада юксак даражага кўтариш учун бу ишга олимлар, барча даражадаги депутатлар, ҳокимият органлари вакилларини жалб қилишимиз керак. Маҳаллий «Маънавият ва маърифат», бўлимлари, «Нуроний» жамғармаси фаоллари, «Камолот» ЁИҲ вакиллари билан мунтазам алоқада бўлиш тавсия этилади.

Ҳарбий ватанпарварни тарбиялаш жараёнида она-Ўзбекистонда тинчлик ва осудаликни таъминлаш учун маънавиятсизликка, жиноятчиликка, экстремизмнинг ҳар хил кўринишларига қарши курашишимиз лозим. Бизнинг вазифамиз посбонни ҳарбий хизмат даврида тарбиялаб, хизматдан сўнг ҳам Ватанга садоқатли фарзанд бўлиб қолишига эришишдир.

Тўртинчидан, барча офицер, сержант ва аскарларнинг диққат марказида аввалгидек, **ҳарбий интизомни мустаҳкамлаш масаласи туриши керак.**

Ҳарбий мутахассисларнинг биринчи галдаги вазифаси талабчанлик, ижрочилик ва инсонлар ҳақида қайғуришдир. Талабчанлик — бошқарув ва тарбияда муҳимдир. Талабчанлик сўз ва иш бирлигидагина яхши натижалар беради. Ҳар қандай командир учун қатъий ижрочилик юзаки бўлмасдан, ҳақиқий, яъни одамларга яқинлик характерида бўлиши керак.

Мақола сўнгида яна Президентимиз, Қуролли Кучлар Олий Бош қўмондони Ислом Каримовнинг Ўзбекистон телевидениеси учун берган махсус интервьюсидаги қуйидаги сўзларни келтирмоқчимиз: **«Халқимиз бундай синовларни илгари ҳам бошдан кечирган ва уларни мардона енгиб ўтган. Шунинг учун барчамиз бир ёқадан бош чиқариб, қатъият билан ҳаракат қилишимиз, бизга аталган гўзал ва бетакрор юртимиз тинчлигини сақлашимиз зарур».** Биз ҳарбийлар бу сўзларни худди буйруқ каби қабул қилиб, ҳисоблаймизки, кундалик фаолиятимиз бундан кейин ҳам доимо жанговар шай ҳолатда бўлади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУДОФАА ВАЗИРЛИГИНИНГ ТАРБИЯВИЙ ИШЛАР БОШ БОШҚАРМАСИ.

(Давоми. Боши 1-бетда).

Ислоҳотлар хизмат мавқеини оширмоқда

— Янги таҳрирда қабул қилинган «Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида»ги Қонуннинг ҳаётга татбиқ этилганига ҳам бир йилдан ошди. Ўтган қисқа муддатда қилинган ишларга разм солиб, қандай хулосалар чиқариш мумкин?

— Яхши биласиз, янги Қонунга кўра 2003 йилнинг баҳорида ва олдинги Қонун бўйича 2002 йил кузида муддатли ҳарбий хизматга чақирилганлар айни мавсумда резервга бўшатилади. Яъни, илгариги қонун бўйича 1,5 йилга муддатли ҳарбий хизматга чақирилганлар армия сафларида умуман қолмайди. Содда қилиб айтганда, жорий йил баҳоридан тўла бир йиллик муддатли ҳарбий хизматга ўтилади. Қонуннинг яна бир асосий вазифаси сафарбарлик чақируви резервидаги хизматни ташкиллаштиришдан иборат эди. Бугун ишонч билан айта оламизки, жойларда сафарбарлик чақируви резерви (СЧР) тизими тузилди. Маълумки, Қонуннинг 6-моддасига биноан сафарбарлик чақируви резервидаги фуқаролар ойлик йиғинларни ўташмоқда. Бунинг учун республикамизнинг барча жойида шароитлар яратилиб, СЧР батальонлари ташкил этилди. Қуролли Кучлар бирлашган штаби томонидан тасдиқланган дастур асосида ойлик йиғинлар ўтказилаяпти. Таъкидлаш жоизки, мазкур дастур уларга оддий аскар вазифасини қисқа муддатда эгаллашларига имкон яратмоқда. Қолаверса, шу Қонун асосида бир қанча имтиёзлар яратилаяпти. Жумладан, 2003 йилнинг майида Вазирлар Маҳкамасининг оддий аскар ва сержант лавозимларидаги муддатли ҳарбий хизматчиларга қўшимча имтиёзлар тўғрисидаги қарорини бунга мисол қилиб келтириш мумкин.

— Президентимиз иккинчи чақириқ Олий Мажлис тўққизинчи сессиясидаги маърузасида чақирув ва ҳарбий хизматни ўташ тизимида кадрлар муаммоларига ва камчиликларга эътиборни қаратганди. Шуларни ҳисобга олган ҳолда тизимда фаолият кўрсатаётган ҳарбий хизматчиларнинг савияси замон талабларига жавоб бериши учун нималар қилинмоқда?

— Мудофаа вазирлиги тизимида бу борада бир қанча ишлар амалга оширилди. Вилоят мудофаа ишлари бошқармаларида 70, туман мудофаа ишлари бўлимларида 50 фоиз бошлиқлар алмаштирилди. Уларнинг ўрни қўшинларда ҳаётий тажрибага эга бўлган малакали офицерлар ҳисобга тўлдирилди. Бу чора-тадбирлар ўз самарасини бермоқда. Янги тайинланган офицерлар учун йиғинлар ташкил этдик, амалий семинарлар уюштирилди. Махсус дастур асосида доимий тайёргарликка ҳам эътибор қаратилган.

— Ботир Исроилович, чақирувнинг сифатли ўтиши йиғин пунктларининг моддий-техник базалари аҳволига ҳам боғлиқ. Афсуски, ортда қолган йилда бу борада муаммолар бор эди. Бугунги кунда бу хусусда тайёргарлик даражаси қандай?

— Аввало чақирувдан олдин Мудофаа вазирлиги коллегиясида ортда қолган йил бўйича чақирув натижалари таҳлил қилиниб, тегишли вазифалар қўйилди. Ҳарбий округларда бу борада кенгашлар, мудофаа ишлари бошқарма ва бўлимларида йиғинлар бўлиб ўтди. Маҳаллий ҳокимиятлар билан ҳамкорликда 60 дан зиёд чақирув пунктларини таъмирладик. Андижон вилоятининг йиғин пункти янги биноси, Бектемир туманида янги чақирув биноси ишга туширилди. Барча вилоят йиғин пунктлари таъмирланди. Керакли тиббий ускуналар билан таъминланди. Айниқса, бу борада Тошкент шаҳри, Бухоро вилояти, Қорақалпоғистон Республикасида амалга оширилган ишларни таъкидлаш мумкин. Андижон, Фарғона, Сирдарё вилоятларида кўпгина чақирув бинолари талабга унчалик жавоб бермаслиги мавсум аввалида аниқланди. Бу камчиликлар бартараф этилиб, чақирувнинг сифатли ўтиши учун шароитлар яратилди.

— Илгари чақирув комиссияси раиси йиғин пунктига келмаслик ҳоллари оз бўлса-да учраб турарди. Хўш, ҳозирда-чи? Умуман, шу ўринда маҳаллий бошқарув органлари билан давлат, жамоат ташкилотларининг чақирув масаласи бўйича ҳамкорлиги хусусида сўзлаб берсангиз.

— 2003 йил чақирув натижалари таҳлил қилинадиган бўлса, чақирув комиссияси раиси йиғин пунктига келмаслик ҳоллари бир оз бўлса ҳам учраб турган. Бу масалани республика чақирув комиссиясида кўтарганмиз. Таъкидлаш лозимки, бу борада бизга Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил сентябрь ойидаги қарори муҳим аҳамият касб этади. Мазкур қарор чақирув комиссияси устидан жамоатчилик назоратини ўрнатишга асос бўлди. Давлат, жамоат ташкилотларининг чақирув бўйича ҳамкорлиги ҳам янада мустаҳкамланди.

— Ўртоқ полковник, янги — сафарбарлик чақируви резервидаги хизматга фуқароларимиз муносабатини ўтган бир йил таҳлили мисолида айтиб ўтсангиз.

— Даставвал, кенг жамоатчилик бу хизматнинг мазмун-моҳиятига яхши тушунишмаганди. Бунга тарғибот-ташвиқотда йўл қўйилган камчиликлар сабаб бўлди. Оммавий ахборот воситалари, маҳалла қўмиталарида олиб борилган кенг тарғибот сафарбарлик чақируви резервидаги хизматга аҳолининг муносабатини ўзгартирди. Ишонч билан айтиш мумкинки, бу янги хизмат ҳам ўз мавқеини мустаҳкамлаб бораяпти. Ҳатто СЧРдаги фуқаролардан ойлик йиғинга жалб этишда қатнашчилар миқдорини ошириш тўғрисида таклифлар тушган. Ҳозирда бу ўрганилаяпти.

— Бугунги кунда мудофаа ишлари бўйича вилоят бошқармаларидан қайси бирининг фаолияти талаблар даражасида деса бўлади?

— Бу борада Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри, Жиззах вилояти мудофаа ишлари бошқармалари фаолияти бошқаларига намуна.

— Суҳбатимиз сўнггида яна Вазирлар Маҳкамасининг Қарори ва у асосда тайёрланган Мудофаа вазирининг буйруғига қайтсак. Аниқроғи, уларда чақирувнинг уюшқоқлик билан ўтишида давлат, жамоат ташкилотларининг ҳамкорлигига алоҳида эътибор қаратилган. Хўш, бу борада бошқарма ўз олдига қандай режаларни қўйган?

— «Маҳалла», «Нуроний» жамғармалари, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати каби жамоат ташкилотлари билан режа тузилган. Бунда жумладан резервга бўшаган фуқароларни тантана билан кузатиш ва кутиб олиш кўзда тутилган. Бу ўринда Мудофаа вазирлиги тарбиявий ишлар бош бошқармасининг ҳам алоҳида ўрни бор.

— Самимий суҳбатингиз учун ташаккур.

«Ватанпарвар» мухбири капитан Алижон САФАРОВ суҳбатлашди.

Новости науки и техники

КОМПЬЮТЕР ОТПУСТИТ ВСЕ ГРЕХИ

У пользователей Интернета появилась возможность получить Божье благословение, не отходя от монитора. Такую услугу приверженцам различных религий решила оказать индийская художница Шилпе Гулпта, которая создала в Интернете первый «благословляющий» сайт. На нем воспроизведены реалистичные изображения различных храмов — буддийского, индуистского, мусульманской мечети и христианской церкви. У верующего пользователя создается впечатление, что он сам входит в дом того бога, в которого верит.

Для христианина виртуальное благословение происходит таким образом. На экране появляется изображение Христа с поднятой рукой. Под картинкой надпись: «Стойте прямо, расслабьтесь, наклоните голову и молитесь!». Через некоторое время появляется другая надпись: «Приложите лоб к экрану компьютера, где изображена рука Христа, дающего благословение. Почувствуйте радость!».

Многие пользователи уверяли корреспондентов, что действительно после такого виртуального благословения они чувствуют радость и прилив бодрости.

ИХТИРОЛАРГА АЙЛАНГАН ХАТОЛАР

Ўнлаб ихтиролар бизнинг ҳаётимизга жуда оддий тасодифлар туфайли кириб келган. Шунга ўхшаш жуда машҳур кашфиётлардан бири Осиё давлатларидан бирига йўл олган Христофор Колумбнинг Америка қитъасини кашф этиши бўлган, албатта. Ҳозир эса америкалик тадқиқотчи аёл Шарлотт Жонс «Ишлаб топилган хатолар» деб номланган китобни нашр этди. Унда олима инсоният ҳаёлига озми-кўпми таъсир этган «хатолик»ларни тўплаган.

СЕРДЕЧНЫЕ ЧАСЫ

К интереснейшему выводу пришла недавно группа голландских ученых под руководством Иона Кельмана. Оказывается, механические будильники задают ритм человеческому сердцу, в то время как электронные часы, наоборот, его ночью сбивают. Правда, происходит это лишь в том случае, если человек, как минимум, пятнадцать лет спал под тиканье механических часов, а потом сменил их на электронную новинку. «Это поразительно, — говорит профессор Кельман, — Но часовой механизм, как бы «чувствуя» неполадки и сбои в сердечном ритме, способен влиять на сердце и помогать ему биться четко и ровно». Вот и выбрасывай после этого старые будильники...

СУПЕРМАРКЕТ УЧУН АРАВАЧА

Савдогар Сильван Голдман 1936 йилда янги харидлар учун мўлжалланган аравачани ўйлаб топди. Голдман Оклахома-Сити шаҳрида жойлашган катта озиқ-овқат дўконининг соҳиби эди ва у харидорлар айрим кўтариб юриш мушкул бўлган маҳсулотларни харид қилмаётганликларига аҳамият берди. Ихтиро тасодифан юз берди. Голдман эътиборини ўз оғир сумкасини ўғлининг ўйинчоқ машинасига юклаган аёлга қаратди. Ушбу машинани болакай итариб юрарди. Тадбиркор аввалига оддийгина саватга унча катта бўлмаган ғилдиракларни ўрнатди, сўнгра эса механик мутахассисларни ишга солиб, ҳозирги аравачанинг айнан ўзини яратди. Бу қурилманинг катта миқдорда ишлаб чиқарилишининг бошланиши 1947 йилга тўғри келди. Аравачаларнинг дунёга келиши янги турдаги дўконларнинг, яъни ажойиб супермаркетларнинг пайдо бўлишига сабаб бўлди.

КОГДА-ТО БЫЛ...

Марсоход «Спирит» установил, что в изучаемом им кратере Гусева когда-то был источник. Об этом сообщает пресс-служба НАСА на своем сайте. Как сообщил один из членов проекта по исследованию Марса Хэп Максвин, в кратере жидкость не «плескалась». По его словам, относительно кратера Гусева стоит говорить о небольших количествах воды, которые, возможно, находились под слоем грунта. Об этом свидетельствует рельеф скалы, обследованной в кратере Гусева. Скала была названа Мазацаль — по имени горы в Аризоне. На поверхности скалы находилась более светлая порода, и она была испещрена трещинами. По словам астрономов, именно по этим трещинам текла вода.

(По страницам Интернета)

● УЧРАШУВ

Эркакнинг роли

Яқинда Тошкент олий умумқўшин қўмондонлик билим юртида республика Хотин-қизлар қўмитасининг ташаббуси билан «Оилада эркакнинг роли» деган мавзуда учрашув бўлиб ўтди. Ана шу мавзуда судья Тамара Тиллаева маъруза қилди.

— Биз, — деди ўз нутқида маърузачи, — бу ерга асл юртимизнинг алпомиш ўғлонлари — ҳарбийлар фаолиятларига аёл нигоҳи билан назар ташлашга ташриф буюрдик. Юртимизнинг тинчлигини сақлашда ушбу билим даргоҳида таълим олиб чиққанларнинг ҳиссаси катта бўлаётганлигидан яхши хабардормиз. Бугунги кунда бу ерда таълим олаётган курсантлар ҳам эртага етук офицерлар бўлишига ишончимиз комил.

Маълумки, март ойининг сўнгги кунларида Тошкент шаҳри ва Бухоро вилоятида содир бўлган воқеалар ҳаммамизни ташвишга солди.

Мени ҳам адлия ходими, ҳам аёл киши — она сифатида бир нарса қаттиқ ўйлантириб қўйди. Ҳеч кутилмаган воқеа: ўзбек аёллари орасидан ҳам камикадзелар пайдо бўлди.

Отни эркак киши минишни, эркак киши бошқариши керак. Чунки жиловни маҳкам ушлайди. Жилови бўш қўйилган от хоҳлаган томонига чопади.

Аёл киши бир марта отга миндими, тамом. Уни қайта тушуролмайсиз. Нима демоқчи бўлаётганлигимни яхши тушунаётган бўлсангиз керак. Оилада эркак асосий ролни ўйнаши керак. Жилов аёлнинг эмас, эркакнинг қўлида бўлса, ҳаммаси жойида бўлади.

Менинг фикримча, баъзи аёлларимизнинг турли йўлларга адашиб кириб қолаётганлигига сабаб, оилада эркакнинг роли пасайганлигидадир.

Бу ерда ўтирган ўғлонларимизнинг ҳали кўпчилиги оила қуришмаган. Шунинг учун масаланинг шу жиҳатига жиддий эътибор беришларингизни сўрайман.

Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари — шаҳар хотин-қизлар қўмитаси раиси Фарида Абдураҳимова ҳам шу ҳақда куюнчаклик билан гапирди.

Зулфия мукофоти совриндорлари Камола Эрматова ва Гулжаҳон Асқаровалар ўз ижодларидан намуналар ўқиб беришди.

Учрашув иштирокчилари мавзудан келиб чиққан ҳолда турли саволлар билан мурожаат этишди. Саволларга Тамара Тиллаева атрофлича жавоб қайтарди.

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари — Республика хотин-қизлар қўмитаси раиси Светлана Иномова иштирок этди ва сўзга чиқди.

Подполковник Абдураззоқ ОБРУЕВ, «Ватанпарвар» мухбири.

● АБДУЛЛА ҚОДИРИЙ ТАВАЛЛУДИНИНГ 110 ЙИЛЛИГИГА

Муҳит ва инсон тақдири

Устоз адиб Абдулла Қодирийнинг «Меҳробдан чаён» романи шу даражада ҳаққонийки, ҳатто адибнинг ихтиёрига ҳам бўйсунмайди. Сабаби асар конфликти, муаллифнинг ўзи таъкидлаган бўлса-да, марғуб қаҳрамонларнинг номарғуб қаҳрамонлар билан кураши асосига эмас, аксинча, ҳам марғуб, ҳам номарғуб қаҳрамонларнинг ўзларини ўраб турган муҳит билан кураши асосига қурилгандир. Шунинг учун ҳам романда ўтмиш Қўқон муҳитининг барча томонлари батафсил тасвирланган.

Энг камбағаллар табақасининг ҳаёт тарзини, дастлаб, Анварнинг ота-онаси уйида кўрамиз. Дунёда болани яхши кўрмайдиган халқ бўлмаса керак. Халқда «Қўнғиз ҳам боласини оппоғим деб эркалайди», деган матал бор. Ўзбек халқининг болажонлиги оламга машҳур. «Ўнта бўлса ўрни бошқа, қирқта бўлса қилиғи» деган мақолни ҳам ўзимизнинг ўзбеклар яратган.

Романда Абдулла Қодирий ўзимиз ғурурланадиган мана шу ҳодисанинг ҳам хўрлик ва зорлик муҳитида ноинсоний сифат касб этишини кўрсатиб бера олган. Камбағаллик жонига теккан ота-она туғилган янги фарзандига ҳеч бир меҳрибонлик кўрсатмайди, ҳатто суймайди. Борингки, аввалги бош болаларига ҳам қорин тўярлик нон топиб беролмаётганидан жигари эзилиб турган отани тушунса бўлар, бироқ тўққиз ой юрагининг тагида ўстириб келган бир фарзанди хабарини қўшнилар билишидан уялаётган онанинг аҳволини қандай тушунамиз?!

«Қўшниларнинг қайси ҳолингга туғдинг» ёки «ўзи ўлгур итмижозми?» деб таъна қилишларидан чўчиди», деган бир изоҳдан атроф-жавонибдаги кўни-қўшнининг ҳам оилада янги фарзанд туғилишини табрик этмаслигини қандай тушунамиз? Чақалоқнинг кичкина чилласи чиққунча ҳам исмсиз ётганига нима деймиз?

Ҳазрат Қодирий бунчалик аламли, аччиқ тасвирларни қаламга олаётганида, албатта, уларнинг роман сюжети билан қай бир йўсин боғланиши ҳақида ўйлаган бўлсалар керак. Нима бўлганда ҳам, романда камбағалчилик ва унинг аччиқ тажрибаси энг қуюқ бўёқларда чизиб кўрсатилган.

Анварни Солиҳ махдумнинг хонадонига етаклаб келган ва унинг шу хонадонда бахт дарагини топганлигининг боиси ҳам камбағалчилик эди. Қолаверса, кейинчалик Анварнинг бошига тушган мушкулотлар ҳам унинг «зоти пастлиги»га бориб тақалади. Агар, Анвар бой бир хонадоннинг фарзанди бўлсами эди, шу бойлиги орқасида сармуншийлик мансабига эришсами эди, эҳтимол, мулла Абдураҳмон кабиларнинг унга нисбатан ҳасад, кек сақлашларига ҳам баҳона бўлмас эди. Қуйидаги кўчирма мулла Абдураҳмоннинг Анварга ғарази фақат Раъно туфайли эмаслигини очиқ кўрсатади:

«... кўнглида Раънони оладирган Анвар исмлик йигитка қарши бир кек туғилди. Бу жавоб чиндан тўғрими, найранги йўқми, деб ўрдада хизмат қиладурган Анвар отлиқ мирзони сўраштирди».

«Тўғрилигини билиш устига, ҳатто, бу Анварнинг кимлигини ҳам хотирлади: ўзи Бухорога кетар олдида Солиҳ махдумнинг мактабида ўқиб юрган ўша етим бола эмиш. Уч-тўрт йиллардан бери ўрдада мирзолик қилиб, неча тилло моҳиёна олар эмиш... Бу сўраштириб билишдан кейин Абдураҳмоннинг ичи яна ёниб кетди: Бухорода хатми кутуб қилиб келган бир «олим», ақалли бир маҳалла имоматига харҳашасиз ўталмасин-да, унинг ҳаром тукига арзимаган бир бесавод етим ва баднажот исқирт, ўрдадан фалон тилло вазифадор бўлсин ва шу туфайлида Раъно каби бир қизни ҳам ўзиники қилсин: бу айниқса киши чидарлик гап эмас эди...»

Мазкур изоҳ мулла Абдураҳмоннинг кўз қараши билан берилаётгани учун ҳам алоҳида бир ишончга сазовордир.

Романдаги ўрта ҳоллар табақасининг вакили Солиҳ махдум. Лекин у ўз эркини тўлиқ равишда муҳит қўлига бериб қўйган. Муҳит зарбларидан зада бўлган ожиз кўнгли билан камбағаллик асоратидан доим қўрқиб туради. Ҳар бир нарсадан тергаб-тежайди: уйида иссиқ нон ёпмай, ҳолбуки, унинг бунга бемалол қурби етарди, ўқувчилар келтирган нонларни қаттиқ ҳолича кавшаб ўтиради, оиласидагиларни ҳам шунга мажбур қилади. Агар, камбағаллар тоифасининг энг катта орзуси нон топиш, бола-чақани боқиш бўлса, унинг орзуси фақат пул топиш, топган пулини сарф қилмай сақлаб қолиш. Яъни, ўзинг учун ўл етим, деган мудҳиш қоида амал қиладиган муҳитда ҳар вақт одамни қийинчиликдан олиб чиқиб кетиши мумкин бўлган бирдан-бир нарса олтин, мол-дунё, қолаверса, казо-казоларнинг назарига тушиб, эътибор топиш эди.

Муҳитнинг барча ёвузлигини юрагига сингдириб олган мулла Абдураҳмон соф, кўнгли беғубор, ақли-закоси билан тобора обрў топиб бораётган Анварни ёмон кўрар, унга ҳар қадамида бир тўсиқ бўлар, амалий ишга кучи етмай қолса, ғийбатлари билан унинг атрофида ҳосил бўлган соф муҳитни бузишга интилар экан, бунда бирор ғайри-табиийлик кўринмайди. Зотан, махдумнинг ҳовлисида қамалиб олиб, ўзи севган гуллар, ўзи кўнгил қўйган Раъно қиз билангина ҳаёт кечирган Анвар, маълум муддат, то сармуншийлик мансабига ўтиргунча, муҳит таъсиридан иҳоталанган эди. Лекин муҳит қочқинни ҳар ерда қувиб етади. Киши ўзини унинг зарарли таъсиридан қанчалик иҳоталамасин, барибир, топиб олиб, заҳарли нишини бир бор бўлсин ботиради.

Анварнинг кўнглини эзиб келадиган муҳитни билиш учун ўқувчи ўша замон иқтисодий ва ижтимоий сиёсатидан ҳам воқиф бўлмоғи зарур бўлади. Хон ҳарами, қирқ қизлар, кўнгил очар томошалар, хоннинг ариқ қаздириши, мадраса, ўрдалар солдириши, бунда оммани муфт ишлатиш каби тасвир, гарчанд, очерк усулида баён этилган бўлса ҳам, ўша замоннинг умумий муҳитини кўрсатиш учун лозим эди. Чунки, мулла Абдураҳмон, Шаҳодат муфти, Калоншоҳ, Шаҳидбек сингари «зот»лар қаердан пайдо бўлиб қолди, уларнинг табиатидаги ифлослик, разилликнинг манбаи қаерда, деган саволларга жавоб топмасдан туриб, Анвар ва Раънонинг бошида айланаётган қуюқ булутларни тушуниб, улардан оқаётган қораликни, зулумотни ҳис қилиб бўлмайди.

Алибой ҚАҲРАМОНОВ, филология фанлари номзоди.

Наврўз давом этмоқда

Маълумки, Наврўз халқимизнинг севимли ва узоқ — бир ой давом этадиган байрами. Наврўз бундай нишонланишининг ўзига хос томонлари бор. Республикамизнинг турли жойларида тантаналар оби ҳаво шароитидан келиб чиққан ҳолда ташкил этилаётир. Бу байрамни ҳарбийларимиз ҳам имконият ва шароит тақозосига кўра ташкил этишиб, Наврўз таомларини дастурхонга тортишмоқда.

Яқинда подполковник Шуҳрат Муҳаммаджонов бошчилик қилаётган Тошкент гарнизони уй-жойлардан фойдаланиш бўлими ходимлари Наврўзни шоду-ҳуррамлик билан нишонлашди.

Байрамда Ўзбекистон Қаҳрамони, халқ шоири Абдулла Орипов иштирок этди ва барчани ажойиб байрам билан қутлаб шундай деди:

— Наврўз умумхалқ байрами ҳисобланади. Азал-азалдан нишонланиб келинади. Бир пайтлар бу байрамга турли айбларни тақовчилар ҳам бўлди. Уни йўқ қилиб ташлашга уриниб ҳам кўришди. Буларнинг барчаси беҳуда кетди. Чунки бу байрам ҳеч қачон ўлмайди. Халқнинг юрагидан, қалбидан жой олган байрамни ўлдириб бўладими?!

Наврўзни ҳарбийларимиз ҳам нишонлашни одат қилишганлиги қувончли ҳол, албатта. Мен барчангизни ушбу байрам билан ижодкорлар номидан қутлайман. Сизларга соғлик-саломатлик, хизматларингизда муваффақиятлар тилайман.

«Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси бош муҳаррири Мурод Абдуллаев, Ёзувчилар уюшмаси раисининг биринчи ўринбосари Сирожиддин Саййидлар ҳам ўз дил сўзларини изҳор этишди.

Байрам куй, қўшиқ, рақслар билан янада чиройли бўлади. Тантанага ташриф буюришган санъаткорлар ажойиб концерт дастурини намойиш этишди.

— Бу йилги баҳор ҳар йилгидан бошқача бўлаяпти, — дейди биз билан суҳбатда подполковник Шуҳрат Муҳаммаджонов. — Об-ҳаво очиқ бўлгандан, осмонда булут бўлган кунлар кўпроқ бўляпти. Ёмғир кўп ёғмоқда. Майли, бу ҳам керак. Лекин бугун қаранг, табиат саҳийлик қилди. Қуёш чарақлаб чиқиб турибди. Ҳарорат ҳам йигирма даражадан баланд. Байрам тадбиримизда машҳур инсонларнинг иштирок этаётганлиги бизни янада тўлқинлантириб юборди. Барча ходимларимизнинг кайфиятлари аъло, руҳлари баланд. Бу бизнинг кейинги хизмат фаолиятимизга ижобий таъсир этади, албатта.

Пайтдан фойдаланиб, Наврўз билан барча-барчани муборакбод этаман.

Наврўз авжига чиқди. Дастурхонга баҳор таомлари тортилди. Ўзбекона ош сузилди. Куй-қўшиқ янграмоқда, раққосалар берилиб ўйинга тушишаётир. Шўх қўшиқ ижро этила бошлагач байрам иштирокчиларининг барчаси оёққа қалқишди, ўйинга тушиб кетишади.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак, подполковник Шуҳрат Муҳаммаджонов бошчилик қилаётган жамоа Наврўзни ўзига хос тарзда зўр кўтаринки руҳ билан нишонлашди.

Жойларда Наврўз давом этаётир.

Подполковник А. БАЙРАМОВ.

АБДУЛЛА ҚОДИРИЙ

„Кўмак“ уюшмасига ионалар

Инқилоб бошларида кўплаб ўзбек ёшлари Масков, Берлин, Истанбул шаҳарларига ўқишга кетар ва уларга «Кўмак» уюшмаси ташкил қилиниб, пул, кийим юбориб турилар эди. Бироқ кўпчилик бойлар ва хусусий-ширкат идоралари хасислик қилиб дуруст ёрдам бермас эдилар. Бу мақолада муаллиф яна шу хасис бойларни ҳажв қилади.

Кейинги кунларда «Кўмак» уюшмасига берилган ионаларнинг ҳисоби жуда ҳам кўпайиб кетди. Тушкан ионаларни уюшманинг битта кассаси эплай олмағанлиқдан иккинчи касса олмоққа мажбур бўлинди. Кейинги ойда иона берган сахийларнинг рўйхати мундайдир:

1. Валиҳожи — беш миллиард сўмга арзийтурған дуо.
2. Ғулом шайх бойбачча — «Ўқишға кеткан йигитлар мулло бўлсунлар» деган яхши тилак (баҳо қўйиш камиссиясининг сўзига қарағанда бу иона ҳам 5 миллиардға арзир экан).
3. Азим бойбачча, кўмирчи — саккиз пут тошкўмир.
4. Тужжор ширкати — иккита сопол товоқ билан битта хурмача.
5. Қамар ширкати — чорак қадоқ олма чой.
6. Пойафзал бозоридаги дўконлар ўзаро — бир пой бачкана этик.
7. Чит бозорининг дўконларидан — бир газу уч чорак газлама.
8. Аттор оға-инилардан — икки қути упа.
9. Қассобликдан — беш дона ўпка.
10. Қандолатчилардан — уч истакан писташка билан бир қадоқ пашмак ва бошқалар.

Ушбулардан Берлин ўқуғувчиларимизга юборилди:

Берлин талабаларимиз ортуқча муҳтож бўлғанлиқларидан биринчи галда тўрт пут тошкўмир, иккита сопол товоқ, бир посилка дуо юборилди.

Мухбир: Думбул.

«Муштум»: — Олтун олма, дуо ол — дуо олтун эмасму.

«Муштум», 1923 йил, 4-сон.

Отабек ва Кумушларда „яшайди“

«Шаҳидлар хотираси» ёдгорлик мажмуининг очилиш маросимида Абдулла Қодирийнинг невараси Назира Одилова нутқ сўзлаб, шундай хотираларни эсга олган: «Бобомизни 1937 йили ҳибсга олишган, Раҳбарниса бибимиз беш фарзанд билан чирқираб қолган, хўрликларга, мусибатларга бардош бера олмай, тезда оламдан ўтган. Кўп ўтмай тоғам Ҳабибулло Қодирий — Худо у кишини раҳматга ёр этсин — ўн йилга қамалган. Менинг онам — Адиба, укаси Масъуд ва синглиси Анисалар Қодирийнинг катта қизи эндигина 18 ёшга тўлган Назифа опанинг қўлида қолиб кетган. Онам ўша даврни эслаб, «нақадар аянчли, қоп-қора кунлар эди, болам, — дейди. — Кўча-кўйда ўзимизни четга тортиб, паранжи ёпиниб юрсак ҳам бизни хўрлашарди, ана «халқ душмани»нинг қизи, деб қўлини бигиз қилиб кўрсатишар эди. Мени ҳатто мактабга киритишмаган. Шунда «дод» солиб йиғлаб уйга келганман...»

Ҳа, афсуски озодлик йўлида, миллат, юрт равнақи йўлида фидойилик кўрсатган бундай инсонлар, ҳатто уларнинг оила аъзолари қатағон зулмига, истибдод ситамларига учраган. Истиқлол сабаб бундай улуғ зотлар, улар яратган асарлар яна халқимизга қайтди. 1991 йилнинг 25 сентябрида Абдулла Қодирий, Фитрат, Чўлпонларга Алишер Навоий номидаги давлат мукофоти берилди. Қодирий бобомиз биринчилардан бўлиб «Мустақиллик» орденига муносиб топилди. Машҳур адиб номида адабиёт ва санъат соҳасида давлат мукофоти таъсис этилди.

Бугун Абдулла Қодирий номи билан аталувчи кўчалар, маҳаллалар, мактаб, институтлар, метро бекати, хуллас, бир қанча маърифат, маданият ўчоқлари борки, булар бизга доимо севимли адибимизни эслатиб туради.

Отабек ва Кумуш, Анвар ва Раъно каби қаҳрамонлар номи билан фарзандларини аташ ўзбек учун фахрга айланганининг ўзи Қодирийнинг, у яратган ўлмас асарларнинг халқимиз қалбидан мангуга жой олганини кўрсатади.

Капитан И. ҚУРБОНОВ.

ЯНГИ НАШР

Бугун Қорақалпоғистонда қирқдан ортиқ номдаги газета ва журнал чоп этилмоқда. Апрель ойининг бошидан улар қаторига яна бир газета қўшилди. Деҳқонлар учун махсус янги нашр — «Қарақалпақстан аўилы» газетаси чоп этила бошлади.

Қорақалпоғистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги муассислигида ташкил этилган ушбу газета мамлакатимиз қишлоқ хўжалиги тизимида Президент Ислом Каримов раҳнамолигида амалга оширилаётган туб ислоҳотлар моҳиятини оммага чуқурроқ тушунтириш, фермер хўжаликлари фаолиятини янада такомиллаштириш, овул одамларининг турмуши, ўй-фикрларини ёритишни ўз олдига мақсад қилган.

Ўзбек ва қорақалпоқ тилларида чоп этилаётган газетанинг нишона сони ўқувчилар қўлига тегди.

А. ОРТИҚБОЕВ, ЎзА мухбири.

АХБОРОТ

9 апрель куни маҳаллий вақт билан соат 2 дан 34 дақиқа ўтганда «Тошкент» марказий сейсмик станциясида ер қимирлаш қайд этилди. Зилзила маркази шимоли-шарқ йўналишида Тошкентдан 195 километр узоқликда — Ўзбекистон ва Қирғизистон чегара зонасида жойлашган.

Тошкентда зилзила кучи 2—2,5 баллни ташкил этди. Қурбонлар ва вайронагарчилик йўқ.

(ЎзА).

Иш керакми? Марҳамат!

Пскентлик Тоҳир Усмонов пенсия ёшига етай деганда штат қисқариши оқибатида ишсиз қолди. Касби — қурувчи, узоқ йиллар шу соҳада меҳнат қилиб келган. Бир-икки жойга бош суқиб кўрди, танишларидан суриштирди — натижа йўқ. Тоҳир ака нажотни Меҳнат бўлимидан топди.

Туман меҳнат бўлимидагилар уни рўйхатига олиб, уч ойга ишсизлик нафақаси тайинлашди. Бир-икки корхонадаги бўш ўринларга мутахассислиги тўғри келмади, ўқиб-ўрганишга энди кеч...

Меҳнат бўлими Т. Усмоновга нисбатан ижтимоий ҳимоянинг янгича усулини қўллади. Меҳнат стажи ва аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисидаги ҳуқуқий асослардан келиб чиқиб, туман ижтимоий таъминот бўлимига хулоса тайёрлади. Харажатларни эса ўз зиммасига олди. Шундай қилиб, Тоҳир ака муддатидан аввал пенсияга чиқди.

Йигирма беш ёшли иқтисодчи Гулжаҳон Қодирова ҳам корхонасидаги ўзгаришлар сабабли ишсиз қолганида, меҳнат бўлимига мурожаат қилган эди. Ҳозир у иш излаш баробарида олти ой муддатга ишсизлик нафақаси олиб турибди.

— Иш излаётганларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, ишга жойлаштириш, вақтинча имкони бўлмаганда муайян муддатга ишсизлик нафақаси тайинлаш, қайта ўқитиб, иккинчи касбни ўргатиш ҳаракатидамиз, — дейди туман меҳнат бўлими бошлиғи Маҳамаджон Абдуазимов. — Шу боис бизга мурожаат қилганлар эътибордан четда қолмаяпти.

Шу йилнинг ўтган икки ойида бўлимга мурожаат қилган 240 нафар кишининг 147 нафари рўйхатга олинди. 88 киши ишга жойлаштирилди, 11 киши иккинчи касбга ўқитилди. 46 кишига ишсизлик нафақаси тайинланди.

Туман меҳнат бўлими яқинда ташкил этган меҳнат ярмаркасига икки юздан зиёд киши келди. Уларнинг эллик нафари шу куниёқ ишли бўлди.

Неъмат ДУШАЕВ, ЎзА мухбири.

Йиллик анжуман — Лондонда

18—19 апрель кунлари Лондонда Европа тикланиш ва тараққиёт банки (ЕТТБ) бошқарувчилар кенгашининг навбатдаги йиллик йиғилиши бўлиб ўтади. Маълумки, Ўзбекистон ҳам 1992 йилнинг 30 апрелидан бу нуфузли банкнинг аъзоси ва акциядори. Бош вазир ўринбосари, Иқтисодиёт вазири Рустам Азимов ЕТТБнинг Ўзбекистон Республикасидаги бошқарувчиси ҳисобланади. Жорий йилги йиғилиш, форум хусусида тўхталишдан олдин ЕТТБ тарихига оид баъзи жиҳатларга тўхталиб ўтсак.

Мазкур банкни таъсис этиш тўғрисидаги битим 1990 йил 29 майда Парижда имзоланган. 1991 йил 28 мартдан бошлаб битим кучга киради. Шу тарзда 1991 йилнинг 15—17 апрелида ЕТТБ инаугурацияси ва бошқарувчилар кенгашининг илк йиғилиши бўлиб ўтади. Йиғилишлар хронологиясига назар ташлайдиган бўлсак, 1992 йил Будапештда, 1993 йил Лондонда, 1994 йил Санкт-Петербургда, 1995 йил Лондонда, 1996 йил Софияда, 1997 йил Лондонда, 1997 йил Киевда, 1999 йил Лондонда, 2000 йил Ригада, 2001 йил Лондонда, 2002 йил Бухарестда, 2003 йил Тошкентда бўлиб ўтганлигини кўрамиз. Яъни, йиғилишларнинг кўпчилиги ЕТТБ штаб-квартираси жойлашган Лондонда ўтказилган.

ЕТТБнинг Ўзбекистон билан ҳамкорлиги кўлами анча кенг. Масалан, пахта ва нефтни қайта ишлаш, қурилиш, тўқимачилик, тоғ-кон саноати, темирйўл транспорти, банк тизими каби иқтисодиётнинг энг муҳим соҳаларида банк билан ҳамкорларимиз шаклланиб бораяпти. Шунингдек, ЕТТБ мамлакатимизда кичик ва ўрта бизнесни, энергетика ва сайёҳлик соҳасини ривожлантириш дастурларида фаол қатнашмоқда.

Бугунги кунда ЕТТБнинг 62 та аъзоси бўлиб, шундан 60 таси мамлакатлар, бири Европа иттифоқи, иккинчиси Европа инвестиция банкидир. Жорий йилги анжуманда ҳам икки мингдан зиёд иштирокчи қатнашиши кутилаётир. Улар сафида сиёсатчилар, халқаро бизнесменлар, банк ва молиявий институтлар вакиллари, журналистлар, нодавлат ташкилотларидан вакиллар иштирок этиши кўзда тутилаяпти. Анжуман Ҳилтон Лондон Метропол биносида бўлиб ўтади. 18 апрель куни кечқурун Буюк Британия ҳукумати номидан Британия олий суди музейида барча иштирокчилар учун қабул маросими уюштирилиши режалаштирилган. Анжуманда мамлакатларнинг турли кўргазмалари, Болтиқбўйи давлатларининг махсус тақдимоти, «Аёл бизнесда ва давлат ишида» каби мавзуда мунозаралар сингари ўзига хос тадбирлар бўлиб ўтиши кўзда тутилган.

Капитан Ш. ТОЛМАСОВ.

● СОҲИБҚИРОН ТАВАЛЛУДИНИНГ 668 ЙИЛЛИГИГА

Буюк саркарда тузган армия

Соҳибқирон Амир Темур тузган армия ҳақида, унинг буюк лашкарбоши, ҳарбий ташкилотчи эканлиги хусусида олимлар томонидан кўп тадқиқотлар олиб борилган. Қуйида биз буюк бобокалонимиз барпо этган армиянинг Чингизхон тузган қўшин тизимидан фарқлари мисолида ажралиб турадиган муҳим жиҳатларини кўздан кечирамиз.

Аввало шуни таъкидлаш жоизки, соҳибқирон армия тузишдан олдин турк-мўғул халқлари, хусусан, Чингизхон лашкари тузилиши, уларнинг жанг олиб бориш амалиётини ўрганади, таҳлил қилади.

Дастлабки фарқи, Чингизхон қўшини ялпи мажбурият асосида хизматга чақириладиган халқ лашкаридан иборат бўлса, Амир Темур армияси умумхалқ характерига эга эмасди. Иккинчи фарқ Б. Греков ва Ю. Якубовскийнинг «Олтин Ўрда» асарида келтирилган. Бунга кўра, Чингизхон даврида қўшин асосини кўчманчи омма ташкил қилган. Соҳибқирон қўшини эса у кўрсатган қатъий талабга мувофиқ чорвадор, косиб, ҳунарманд, деҳқон бўлган ўтроқ аҳоли ҳисобидан ҳам бутланган. Ушбу муаллифлар асарларида яна бир фарқ эътироф этилган. Яъни, Темур қўшинида ҳарбий кучларнинг асосини отлиқ аскарлардан ташқари пиёдалар ҳам ташкил этган. Мўғуллар эса пиёда аскарларга деярли эга бўлмаган.

А. Беленицкий номли олимнинг асарида саркарда бобомизнинг Шарқда биринчилардан бўлиб ўз армиясига раъдни, яъни тўп, замбаракни олиб кирганлиги қайд этилади. Демак, ўточар қуролни татбиқ этиш ҳам муҳим фарқларидандир.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, Амир Темур тоғли ҳудудларда жанг олиб боришга ихтисослашган пиёдалардан иборат махсус ҳарбий қисмларни ташкил этган. Бу унинг армиясидаги яна бир ўзига хос жиҳатларидан.

Буюк саркарда бобокалонимиз жаҳон ҳарб санъати тарихида биринчи бўлиб жанг майдонида қўшинни етти қўлга (қисмга) бўлиб жойлаштириш тартибини жорий этгани тарихдан маълум. Яъни, қўл-қўшин маркази, ўнг тарафда қунбул-қўшин қанотларини ҳимоя қилувчи қисм ва баранғар — қўшиннинг ўнг қаноти, чап тарафда қунбул ва жуванғар — чап қанот илғор қисми, марказ қўл манғлай — илғор қисм, қўшин олдида қаравул — разведкачи суворийлар жойлаштирилган.

Ибн Арабшоҳнинг ёзишича, Амир Темур армиясида аёллардан тузилган бўлинмалар бўлиб, улар жанг маҳали эркаклар бир бир сафда турган, мардлик, қаҳрамонлик кўрсатишган.

Хуллас, ана шу сингари фарқлар билан саркарда бобомиз жаҳон тарихида ном қозонган армияга асос солган.

Капитан Ш. ТОЛМАСОВ.

«Темур тузуклари»дан

«Темур тузуклари»да ўша қўшиннинг тузилиши, қуролланиши, ҳарбий санъати хусусида муҳим маълумотлар бор. Қуйида улардан парчалар келтиришни лозим топдик.

СИПОҲ САҚЛАБ ТУРИШ ТУЗУГИ

Амр қилдимки, қачонки асл сипоҳлардан иш кўрган, жанг-жадал билан суяги қотган ўн киши йиғилса, булардан қайси бирининг шижоати, ботирлиги ортиқроқ бўлса, қолган тўққизтасининг розилиги ва маъқуллаши билан, уни ўзларига бошчи сайлаб, отини ўнбоши деб атасинлар.

Ўн нафар ўнбоши жам бўлса, ўз ичларидан энг иш кўрган, жанг майдонларида тобланиб, тажриба орттирган, баҳодирликда номи чиққан litировини амир қилиб, уни юзбоши деб номласинлар.

Агар ўн юзбоши йиғилса, амирзодалардан ақлли, шижоатли, баҳодир бир кишини амир этиб сайлаб, уни мингбоши десинлар ва амири ҳазора деб улуғласинлар.

СИПОҲНИНГ ЯРОҚ — ЖАБДУҚЛАРИ ВА АНЖОМ-ЖИҲОЗЛАРИ ТУЗУГИ

Шундай буйруқ бердимки, юриш вақтида оддий аскарлардан ҳар ўн саккиз киши ўзи билан бирга бир чодир (хайма) олсин, ҳар бир аскар икки от, бир камон, бир садоқ ўқдон (таркаш), бир қилич, арра, бигиз, бир қоп (жувол), жуволдўз, болта, ўнта игна ва орқага осиладиган чарм халта (чарм пўшт) олсин.

Баҳодирлардан ҳар беш киши бир чодир олсин. Ҳар бири битта оддий темир совут (жавшан), дубулға (хўди), бир қилич, садоқ-ўқдон, камон ва бешта от олсин.

Ўнбошилардан ҳар бири ўзи билан бирга бир чодир, зириҳ (совут), қилич, садоқ-ўқдон, камон ва бешта от олсин.

Юзбошилардан ҳар бири чодир, ўнта от, қурол-аслаҳадан — қилич, садоқ-ўқдон, камон, гурзи, чўқмор, коскан, (бош кийим), зириҳ багтар (уруш кийими) олсин.

Мингбошилардан ҳар бири ўзи билан бирга битта чодир, бир соябон, қурол-аслаҳадан — жавшан, дубулға, найза, қилич, садоқ-ўқдон ва ўқ-ёйдан кўтаргани олсин.

Биринчи амир бир чодир, бир ўтов, бир жуфт соябон, қурол-аслаҳадан шу миқдорда олсинларки, қўл остидагиларга ҳам бергудек бўлсин. Шунга ўхшаш иккинчи, учинчи, тўртинчи амирдан тортиб то амир ул-умарогача; ҳар қайсилари ўз мартабаларига яраша чодирдан, ўтовдан, отлардан бошлаб, то бошқа ҳарбий анжомларгача саранжом-саришта қилиб қўйсинлар. Биринчи амир бир юз ўн от, иккинчи амир бир юз йигирма, учинчи амир бир юз ўттиз, тўртинчи амир бир юз қирқ от, амир ул-умарога етгунча тартиб шундай бўлсин.

Пиёдалар бўлса ҳар бири ўзи билан бирга бир қилич, камон ва кўтарганларича камон ва кўтарганларича ўқ-ёйдан олсинлар.

● ҲАЁТ СУҚМОҚЛАРИДА

МЕҲР РИШТАСИ

Автомобиль ҳалокати туфайли Абдуқаҳҳор бевақт оламдан ўтди. Қурбон ўғиллари Ойбек ва Элёр билан ортидан бўзлаб қолди. Улар ўгай ота турткисини емасин деб, у қайта турмуш қурмади. Бева аёлга таъна тошлари кўп отиларкан. Кимлар оғиз солмади унга. У рад жавобини бергач эса ортидан иғвою бўҳтонлар қилишди. Қурбон барига чидади. Ўзи емай, киймай нимаики топса ўғилларига тутди. Ҳатто қийналиб қолганларида ҳам турмуш ўртоғидан қолган ёдгорлик машинасини ҳам сотмади. Ниҳоят ўғиллари бўй етди. Иккаласини ҳам бир кунда уйлантирди. Кўп ўтмай неварали ҳам бўлди. Қурбон бундан хурсанд эди. Энди Элёрнинг ҳам неварасини кўрса армони йўқ. Афсуски у неварасини кўролмади. Оғир дард уни тўшакка михлади. Кўп ўтмай фарзандлар уни ҳам отаси ёнига қўйиб келишди. Онасининг йилини бергач, укасининг хархашаси билан битта ҳовли иккига бўлинди. Ўртага девор урилди. Бундан Ойбек қанчалар хафа бўлди, аммо укасига сездирмади. Бир куни Элёрнинг хотини Лайло эрини акасига қарши гиж-гижлади.

— Уйда гўшт ҳам тугади. Картошка-пиёзнинг ҳам таги кўриниб қолди. Сиз уйнинг кенжасисиз. Бу уйдаги барча нарса сизники бўлиши керак. Нимага лаллайиб ўтирибсиз. Чиқинг акангизникига. Ота-онангиздан қолган мол-мулкни бўлишиб олинг! Ҳеч бўлмаганда машина сизга тегар. Раҳматли қайнонамдан ҳам анча-мунча тилло буюмлару омонат дафтарчаларидан қолувди. Олинг!

Бу гапни эшитиб Элёр ўйланиб қолди. Хотинининг дийдиёсидан сўнг ўзига келиб, секин акасиникига ошиқди. Ойбек уни хурсандчилик билан кутиб олди.

Элёр дилидагини айтолмай анча қийналди. Акаси мақсадини сўрайвергач, дангалига кўчиб қўя қолди.

— Мен уйда кенжаман. Отамдан қолган машина менга, онамнинг тилла буюмию, пуллари сизга бўла қолсин.

— Дардинг шу экан-да ука. Машина керакми сенга! Ана ол! Ма, калит! Иккинчи юзингни кўрмай!

Элёр калитни олдию, «хўп, хўп» дея орқасига тисарилиб уйдан чиқиб кетди. Ойбек бошини ушлаб, ота-онасини эслаб йиғлаб юборди. Укасини бемеҳрликда айблади. Аммо бўлар иш бўлган эди. Элёр уйга калитни ўйнатиб кириб келди.

— Ҳа, бердими? Яна жанжал қилмадими?

— Қаёқда, индамасдан берди. Энди машина бизники, пуллар уларга.

— Каллангиз жойидами? Машина қуруқдан-қуруқ юраркanми? Унга бензин керак. Бунинг учун пул ҳам керак. Омонат дафтарчадан озроқ пул ҳам олволмадингизми? Ахир қайнонам борйўғини омонат дафтарчага қўйгандилар-ку?

— Шошма хотин. Бир-икки кун ўтсин. Пул ҳам сўрайман. Бермаганига қўймайман. Онамни турган битгани хазина эди. Уни осонликча бериб қўядиган ахмоқ йўқ.

Орадан ўн кун ўтгач, Элёр яна акасиникига бош суқди. Ойбек уни кўриб ҳайрон бўлди. Гўёки ҳеч нарса бўлмагандек, уни уйга таклиф қилди.

— Яхши ўтирибсизми, ака? Соғликларингиз яхшими?

— Ҳа, тузукман. Ўзинг яхшимисан? Чайналмасдан ичингдагини айтавер.

— Ҳалиги бир оз пулдан қийналиб қолдик. Бу машина улгур ҳам турган-битгани ғалва экан. Шунга онамдан қолган пулдан озроқ берсангиз девдим.

— Шу билан кўнглинг тинчийдими?

— Аслидаку ҳаммасини олишим керак. Ҳалиям инсоф билан гапираяпман, ака. Мен бу уйда кенжаман. Буларнинг бари меники бўлиши керак эди!

Ойбек ғаладондан омонат дафтарчани олди-да укасига қараб отди.

— Ма, еб тўймас! Ол! Йўқол кўзимдан, бемеҳр, ноинсоф!

Элёр омонат дафтарчани гилам устидан олдию зумда кўздан ғойиб бўлди. У бу дафтарчага осонликча эришаман деб ўйламовди. Ўзича акасининг лақмалигидан кулиб қўйди. Дарҳол машинага ўтирдию «Қаердасан банк» дея туман марказига йўл олди. Озроқ пул қўлига теккач, аввалига кафега кириб роса ичди. Сўнгра бозор-ўчар қилиб, уйига қайтмоқчи бўлди. Йўлда кетаётиб машина худди секин юраётгандек туюлди. Газни босди. Худди шу пайт чорраҳада катта Камаз машинаси кўринди. Бир оздан сўнг Элёр нима бўлганини билмай қолди. Камаз машинасини ҳайдовчиси уни зудлик билан тумандаги реанимация бўлимига олиб борди. Яхшиямки унинг чўнтагида паспорти бор экан. Шунга қараб шахси аниқланиб, тезда уйдагиларига хабар беришди. Афсуски унинг бир оёғини кесишга мажбур бўлишди. Буни эшитган Лайло «Энди мен бир умр чўлоқ эр билан яшайманми?» дея кўч-кўронини кўтариб отасининг уйига кетиб қолди. Икки кун укасининг бошида Ойбек ўтирди. Ойбек чекиш учун ташқарига чиққанида Элёр кўзини очганди. У дарҳол хотинини сўради.

— Акангизга раҳмат денг. Бечора, ухламасдан тепангизда ўтириб чиқди. Хотинингиз бу хабарни эшитиб отасиникига кетиб қолибди. Бардам бўлинг. Ёнингизда шундай жонкуяр, меҳрибон акангиз бор экан, — деди ҳамшира.

Элёр йиғлаб юборди. Ойбек хонага кирганида Элёр кўзини бир нуқтага тикканича маъюс ётарди.

— Ўзингга келдингми, Элёр! Қўрқитиб юбординг-ку! Ҳамма ташвиш ортда қолди. Жонинг омон қолди, ука!

— Ака, мени кечиринг! Мен гумроҳни кечиринг!

— Ие, бу нимаси. Йиғлаяпсанми? Қўйсангчи кўз ёшларингни! Уят бўлади. Мана ёнингда мен бор, янганг, жиянларинг бор. Ҳеч ам ёлғиз эмассан. Бардам бўл, ука! Ҳали соғайиб кетасан. Бу кунларни кўрмагандай бўласан, ҳали.

— Мен сиздан бир умр қарздорман. Фақат мени кечиринг... Ойбек Элёрни қучди. Ўзи ҳам унинг бу қисматига ачиниб йиғлаб юборди. Аммо у ўрталаридаги меҳр ришталари узилмаганидан хурсанд эди.

Хонбиби ҲИММАТ қизи.

ПОДАРОК ХУДОЖНИКОВ

Картинная галерея была подарена Академией художеств Узбекистана Дому милосердия № 15 Букинского района столичной области.

В галерее более восьмидесяти произведений искусства. Среди них картины художников Искандара Вахидова, Шоиры Кузиевой, Фарруха Ташмухамедова, работы скульпторов Дамира Рузибаева, Улугбека Курьязова и многих других. В Доме милосердия была развернута большая художественная выставка, организованная по инициативе Академии художеств Узбекистана в рамках Программы «Год доброты и милосердия».

Вместе с весенним вернисажем был проведен также и конкурс на лучший рисунок. Победителям были вручены подарки.

(ЎзА).

◆

Книга открывает дверь в мир знаний — в этом твердо убеждена заведующая библиотекой Татьяна Гутман и активно пропагандирует эту незыблемую истину в курсантской среде. И сердца будущих офицеров широко откликаются на данный призыв. В часы самостоятельной подготовки, в свободное время они непременно посещают библиотеку, что позволяет им приобщиться к подвигам наших великих предков, помогает по-настоящему проникнуться чувством любви к родной земле, готовности к ее защите. Читая, они духовно развиваются, становятся добрее, нравственно красивее...

На снимке: **заведующая библиотекой Т. Гутман.**

Фото Александра МРУЧАКА.

◆

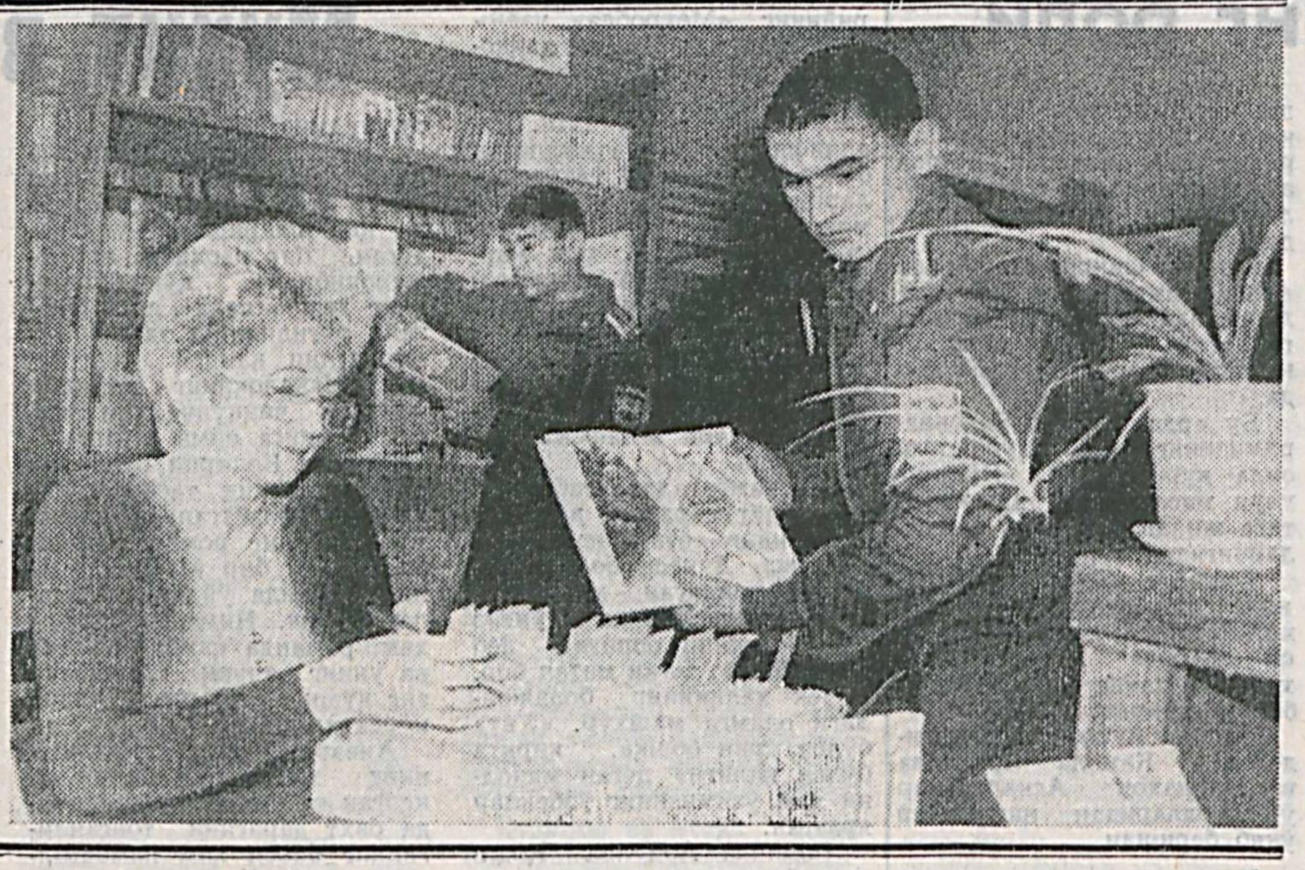

БУ БИРИНЧИ ЮТУҚМАС

Қорақалпоғистонга ансамбль билан гастрол концертини уюштиришдан олдин Шуҳратнинг кўнглида ҳаяжон жуда кучли эди. Қардош халқ ансамблнинг мустақил илк концерт дастурини қандай қабул қиларкан. Тўғри, ансамбль билан анча пайтдан буён саҳнада. Аммо улар кўпроқ гала концертларда иштирок этишарди. Мана кутилган кун келди. Улар қорақалпоқ диёрида. Тошкентдан келган меҳмонларнинг концерт дастурини томоша қилиш учун тумонат одам йиғилган. Ниҳоят бошловчи меҳмонларни таништирди.

— Азиз биродарлар, сизнинг кўнглингизни хушнуд айлаш учун бугун пойтахтдан Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлар Марказий ашула ва рақс ансамбли ташриф буюрган. Мана саҳнада ансамбль бадиий раҳбари Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист капитан Шуҳрат Дадажонов, қарши олинглар.

Ансамбль ходимлари бор маҳоратларини ишга солдилар. Айниқса Дадахон Ғаниевнинг «Қорақалпоқ фарзандиман», Ботир Файзиевнинг «Қорақалпоғистон — дўстлик диёри» сингари маҳаллий тилдаги қўшиқлари ва созанда Фарҳод Азимовнинг қорақалпоқ миллий куйини чалиши, ансамбль раққосаларининг қорақалпоқ миллий кийимларидаги хиромлари меҳмонларнинг олқишлашларига сазовор бўлди. Ҳа, бу ансамбль жамоасининг биринчи ютуғи эмас эди. Уларнинг мустақиллик байрамидаги чиқишлари кўпчилик олқишига сазовор бўлиб келаётганини таъкидлаш жоиз. 2003 йилда ансамбль жамоаси вакили капитан Камолиддин Раҳматов «Ўзбекистон Ватаним маним» кўрик-танлови якуний босқичида «Жон Ватаним» (Иброҳим Жиянов шеъри, Шуҳрат Дадажонов мусиқаси) қўшиғи билан қатнашиб фахрли иккинчи ўринни қўлга киритди. Жорий йилнинг 27-28 март кунлари «Туркистон» саройида ансамбль томонидан хайрия концерти бўлиб ўтди. Ундан тушган маблағдан эса жанговар вазифасини бажара туриб ҳалок бўлган ҳарбийлар оила аъзоларига совға-саломлар тарқатилди.

Шуни алоҳида эътироф этиш кераки, ёшларнинг бир қатор севимли қўшиқчилари Лола Аҳмедова, Ирода Искандарова, Озодбек Назарбеков, Камолиддин Раҳматов, Зафарбек Бобожонов каби умидли хонандалар ҳам ана шу ансамблда фаолият юритадилар. Яқинда Илҳом Фармонов ҳам ушбу ансамбль билан бирга ишлаш истаги борлигини билдирган.

— Мақсадимиз ансамбль репертуарларини янги ранг-баранг қўшиқлар билан бойитиш, — дейди ансамбль бадиий раҳбари. — Келажакда эса эстрада қўшиқчилигида нафақат ҳарбийлар, балки халқимизнинг кўнглига янада кириб боришга ҳаракат қиламиз.

Комилжон ҲАСАНОВ,
«Ватанпарвар» мухбири.

ХАНДА

Ёшроқ лофчи керилди:

— Бир қора қумғоним бор. Ҳамма уни новвот қумғон дейди. Шу десангиз, бултур бошмалдоқдай новвот солиб, қайнатиб ичган эдим, ҳалигача мазаси чиқади жониворнинг.

Мана бир ҳафтадан бери қумғон уйда йўқ. Ҳамсояларникида тентираб юрибди. Бечоралар роҳат қилиб новвот чой ичиб ўтиришган бўлса керак-да.

Буни эшитиб ўрта яшар лофчи кулди:

Унақа қумғонни «шарабара»га топшириб юборинг! Қумғоннинг зўри бизда. Отам раҳматлик беш-олти йил бурун унга пашмак ҳолвадан бир бўлак ташлаб кетган эканлар, ҳалигача иси маст қилади. Ширинлик соғинсак, қумғоннинг сиртидан бир-икки ялаймиз, тамом.

ДОНОЛАР БИСОТИДАН

● Кексаларнинг инсоний заифликларига нисбатан мурувватли бўлинг.

● Кексага кўмак бер — суянган тоғинг.

Буни тушунарсан қариган чоғинг.

● Ҳар икки жинснинг қариликдаги қисмати ёшлиги нимага исроф қилинганига боғлиқ.

● Кексаларнинг устидан кулма — бир кун ўзинг ҳам қартаясан.

● Ёшлик қуввати-ю, кексанинг ақли —

Ғалаба гарови, бу халқнинг нақли.

ТОПҚИРЛИК МАШҚИ

ЭНИГА: 7. Нефтдан олинадиган ёқилғи тури. 8. Алишер Навоий ғазали билан ижро этиладиган мумтоз ашула. 10. Ўзбек футболи юлдузи. 13. Маълум бир соҳа. 14. Пул сифатида ишлатиладиган нишон. 15. Балиқ тури. 16. Тиканли чўл гиёҳи. 20. Мамлакатимиздаги ахборот агентлиги. 21. Қонуншунослик, мантиқ соҳаларига оид асарлар ёзиб қолдирган X аср олими, ватандошимиз. 25. Тирик организмларнинг тузилиши ва фаолияти жараёнларини техника соҳасига татбиқ этишни ўрганувчи фан. 27. Соғлиқни сақлашни йўлга қўйиш учун қуриладиган тадбир. 28. Дунёдаги энг биринчи фазогир.

БЎЙИГА: 1. Харитадаги тасвир ўлчамининг мазкур тасвирнинг ҳақиқий масофага нисбати. 3. Қувайт давлати валютаси. 4. Манзарали ўсимликдан тайёрланадиган шарбат. 6. Транспорт воситаси билан ўйналадиган тўпли спорт. 9. ...Ақл чироғи. 11. Мўйқалам устаси, Ўзбекистон халқ рассоми. 12. Тошкент вилоятидаги шаҳар. 17. Қимматбаҳо маъдан. 18. Ўқтин-ўқтин отилиб чиқиб турувчи энергиянинг энг кичик миқдори. 19. Тананинг меъёрдаги ҳаёт фаолияти учун зарур бўлган органик модда. 22. Тут мевасидан тайёрланадиган ширинлик. 23. Кино зали қисми.

ЁЙЛАР БЎЙИЧА: 2. Оммавий равишда кўрсатиш учун тайёрланган саҳна асари. 5. Заргарлик буюми, тақинчоқ. 24. Маҳсулдор, зотли сигир. 26. Санъат асари, ёдгорлик.

РАҚАМЛИ ХОНАДАН СОАТ МИЛИ ЙЎНАЛИШИДА: 29. Атоқли ўзбек маърифатпарвари, Тошкентда очилган илк «усули жадид» мактаби ташкилотчиси, дарсликлар муаллифи.

Фозилжон ОРИПОВ.

ГАЗЕТАНИНГ 40-СОНИДА ЭЪЛОН ҚИЛИНГАН ТОПҚИРЛИК МАШҚИНИНГ ЖАВОБЛАРИ:

1. Белл. 2. Люкс. 3. «Сакура». 4. Ампула. 5. Акрилан. 6. Набиев. 7. Витраж. 8. Жакарта. 9. Арғумоқ. 10. Қўндоқ. 11. Қандил. 12. Луноход. 13. Диаметр. 14. Рамз. 15. Зарра. 16. Аксиома. 17. Арно. 18. Олис. 19. Сюита. 20. Ақраб. 21. Барака. 22. Акт. 23. Туркистон. 24. Негатив. 25. Вакиллик. 26. Колумб.

● ЖАҲОН СПОРТИ

Легионерлар масаласи ечимини кутмоқда

Жаҳон футболида легионерлар масаласи тобора долзарблик касб этмоқда. Аксарият чемпионатларда жамоалар таркибни хорижлик футболчилар билан тўлдиришга ҳаракат қилаётир. Бу кутилмаган муаммоларни келтириб чиқариши мумкин. Айнан мана шу масала Халқаро футбол уюшмаси — ФИФА ва УЕФА ижроия қўмиталари аъзоси, франциялик машҳур футболчи Мишель Платинини ҳам хавотирга солмоқда.

У яқинда жамоатчиликни легионерлар масаласини яна бир бор жиддий ўйлаб кўришга чақирди. Футболчининг фикрича, клубларда хорижлик футболчиларнинг йиғилиб қолиши миллий футбол ривожига салбий таъсир кўрсатади, жамоадаги маҳаллий кадрларнинг ўсмай қолишига олиб келади ва бу ўз навбатида ёш авлод ўртасида мазкур касбга бўлган қизиқишни сусайтиради.

Хорижлик моҳир футболчилар чемпионат савиясининг кўтарилишига, мамлакатда футболнинг оммавийлашувига сабаб бўлиши мумкин. Буни Япония футболи тажрибасида ҳам кўрса бўлади. Ҳозир футболни ривожлантириш мақсадида Қатар, Қозоғистон, ҳатто Россия ҳам кўп сонли легионерлар хизматидан фойдаланмоқда.

Аммо хорижликларнинг чемпионатга «оқиб келиши» маҳаллий футболчиларнинг йўлини тўсиб қўйиши ҳам турган гап. Франция ва Испания чемпионатидаги ўйинларни бутун дунёдаги футбол мухлислари катта қизиқиш билан томоша қилади. Француз жамоаларида асосан Африкадан келган жисмонан бақувват футболчилар тўп сурса, испанлар Жанубий Америкадан таклиф этилган техникаси юксак савиядаги легионерларга таянади. «Реал» ва «Барселона»да қанча миллат вакили тўп тепишини гапирмаса ҳам бўлади.

2002 йилги жаҳон чемпионатида Туркия терма жамоасининг бронза медалга сазовор бўлишида хизматларини аямаган дарвозабон Рушту Режбер ўтган йили «Фенербахче»дан «Барселона»га ўтганида ўз олдига улкан мақсадларни қўйганлиги аниқ. Лекин ҳар қандай чемпионат каби испан премьерасида ҳам жамоа таркибида бир вақтнинг ўзида нечта хорижлик футболчи майдонга туширилиши мумкинлиги белгилаб қўйилган. Айнан мана шу омил дунёнинг энг зўр дарвозабонларидан бири бўлган Р. Режберни захира ўриндиғида ўзидан анча тажрибасиз ҳамкасбининг хатоларини кузатиб ўтиришга мажбур қилмоқда.

Бундан ташқари, хориждан келаётган футболчиларнинг барчасини ҳам малакали деб бўлмайди. Жамоа билан шартнома имзолаган легионер ўзини кўрсатолмаса, маошини олиб захирада ўтираверади. Иши юришса, гапга кўнадиган бошқа жамоага ижарага берилади. «Сифатсиз» ўйинчилардан ҳимояланиш борасида анча консерватив ҳисобланган англиялик мутасаддилар тутган йўл эътиборга молик. Англия жамоаларида тўп суриш истагидаги хорижлик футболчи ўз мамлакати терма жамоаси таркибида сўнгги учрашувларнинг етмиш фоизида иштирок этган бўлиши керак.

Ҳозирги пайтда жамоалар учун бирон натижага эришиш бош мақсад ҳисобланади. Шунинг учун бош мураббийлар маҳаллий футболчиларни тарбиялашдан кўра тайёр футболчиларни ўйнатишни афзал билади. Ҳозир Европада жисмоний жиҳатдан бақувват, тезкор, чидамли, кучли, меҳнаткаш футболчилар қадрланади. Европаликлар бундай «кадрлар»ни Африкадан қидирмоқда. Айни пайтда «қора қитъа»да футболни ривожлантирамиз, дея машғулот марказларини очаётган европаликлар кўзга кўрина бошлаган африкалик болаларни арзон-гаровга ўз жамоасига қўшиб олмоқда.

Нидерландиялик машҳур футболчи Иохан Круифф ҳам янги трансфер системаси ишлаб чиқиш пайти келганини таъкидлаган. Унинг фикрича, ҳозир асосий таркибда ўйнамаётган футболчи меҳнат қилмаса ҳам унинг ҳисоб рақамига шартномада кўрсатилган маблағ ўтиб кетаётган экан. Бу ўз навбатида жамоа раҳбариятини ташвишга солади. Айни пайтда аксарият клубларнинг хўжайинлари футболчилар билан кўп йиллик шартнома имзоламасликни маъқул кўрмоқда.

Зоҳир ТОШХЎЖАЕВ,
ЎзА шарҳловчиси.

Мунажжимлар башорати

ҚЎЙ. Бу ҳафтада воқеаларни жадаллаштиришга интилманг, шунда сабр-тоқатингиз учун улар ўз натижаси билан сизни қувонтиради. Белгингиз зодиак марказида бўлиши сабабли бу ҳафта сиз учун омадли келади. Сафдошларга ёрдамингиз зарур бўлади, уларни ҳар томонлама қўллашга ҳаракат қилинг.

БУЗОҚ. Кундалик ишларни таҳлил қилиб чиқиш лозим бўлади. Шундан кейингина янги ишларни бошлаш тавсия қилинади. Сиздан эҳтиёткорлик талаб этилади, чунки етарли ахборотга эга бўлмаслик ва юзага келган вазиятни яхши билмаслик сизни уялтириб қўйиши мумкин. Молиявий муаммони ҳам ҳал қилишга тўғри келади.

ЭГИЗАКЛАР. Касбий фаолиятингизда эҳтиёткор бўлинг, аввал яхшилаб ўйлаб, кейин ҳаракат қилинг. Фойда келтириши мумкиндек бўлиб кўринаётган таклифларни қабул қилишга шошилманг. Чунки кейинчалик уларнинг ҳисобга олинмаган томонлари намоён бўлади. Командирларга ўз таклифларингиз билан мурожаат этишингиз мумкин.

ҚИСҚИЧБАҚА. Сизнинг ижтимоий аҳволингиз етарли даражада мустаҳкам, бироқ ҳафта ўртасида сафдошлар қўллаб-қувватлаши керак бўлади. Одоб ва хушмуомалалик сизга яхши натижалар келтиради. Командирлар билан хизмат масалаларини муҳокама қилишда ўз нуқтаи назарингизни ўтказишга интилманг. Атрофдаги воқеаларга эътиборли бўлинг.

АРСЛОН. Турли соҳаларда чигалликларга йўл қўймаслик учун кундалик ишлар билан банд бўлиш мақсадга мувофиқ бўлади. Душанбада бутун ҳафта учун аниқ режа тузиб олишга ҳаракат қилинг. Тушкунликка тушманг, зерикарли хаёлларни ўзингиздан ҳайданг. Турли одамлар билан тил топиша олиш маҳоратингиз сизга фойда келтиради.

ПАРИЗОД. Бу ҳафтада керакли ва нуфузли кишилар билан мулоқотга алоҳида эътибор қаратинг. Кутилмаганда сизнинг касбий маҳоратингиз эътироф этилади ва бу сафдошлар орасида обрўйингиз ошишига сабаб бўлади. Ҳафта янги имкониятларни рўёбга чиқариш учун қулай келади. Ўз кучингизга бўлган ишонч яхши натижалар келтиради.

ТАРОЗУ. Ҳаракатлардаги пухта ўйланганлик лавозим борасида фақат фойда келтиради. Хизматга нисбатан ноанъанавий ёндашув ижодий ғоялар, режаларни амалга оширишда ёрдам беради. Енгил бўлмаса-да, барча ишларни тартибга солиб олинг. Қисқа муддатли хизмат сафари бўлиши мумкин.

ЧАЁН. Бу ҳафтада хизматда ҳам, ҳаёт тарзида ҳам ўзгаришлар бўлиши муқаррар, камтарин бўлишга, борига қаноат қилишга ҳаракат қилинг. Тан олмаслик ва ён бермаслик руҳи жамоада обрўйингизни тушириши мумкин, шу сабабли эҳтиёткор бўлинг. Алданиб қолмаслик чораларини кўринг.

ЎҚОТАР. Ақлингизни ишга солишга эринмасангиз, кўп нарсаларга эришасиз. Сизда яхши томонга ўзгариш учун қулай имконият бўлади. Кутилмаган учрашув ва танишувлар бўлиши мумкин. Дилкаш, хушмуомала бўлишга интилинг. Турли миш-мишларга ишонманг. Пайдо бўлган қийинчиликларни ўзингиз мустақил равишда енгиб ўтишингиз зарур. Ҳаётингизни ўзгартириб юбориши мумкин бўлган янгиликка эга бўласиз.

ТОҒ ЭЧКИСИ. Бу ҳафтада сизда соғинч ҳисси пайдо бўлиши мумкин, аммо ғамгин бўлмасликка ҳаракат қилинг. Маблағ ишлаб олиш ёки юқори ҳақ тўланадиган ишга ўтиш имкониятининг юзага келиши сизни лол қолдириши мумкин. Сизга кўнгилсизликлар келтирувчилар билан муносабатларда дадил бўлинг ва мақсад сари ишонч билан интилинг.

ҚОВҒА. Кимлар билан ишлашга тўғри келаётганига диққат билан эътибор қаратинг. Бу, айниқса, битимлар тузишда жуда муҳим. Аҳволингизни яхшилаб олиш ва мустаҳкамлаш учун қулай давр келмоқда. Орзу-истакларингиз рўёбга чиқиши ҳам мумкин. Ҳеч қандай муҳим ишларни режалаштирманг. Билим ва маҳоратингиз молиявий томондан фойдали лойиҳани амалга ошириш имконини беради.

БАЛИҚ. Ўз фикр ва ғояларингизни амалга оширишдан уялманг, аммо уларни ҳимоя қилишни ҳам ёддан чиқарманг. Ҳафта — ҳужжатлар билан ишлаш учун яхши давр, фаоллик ва ташаббускорлик сизни обрўли ҳамда кучли шахсга айлантириши мумкин. Эзгу ниятларингиз амалга оширишни кутилмоқда, бунда фақат ўз кучингизга таянинг.

Бош муҳаррир полковник Ирисмуҳаммад АБДУКАРИМОВ.

ТАҲРИРИЯТ МАНЗИЛИ: 700031, Тошкент шаҳри, Д. Қунаев кўчаси, 21-уй.

Газета сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Бош муҳаррир ўринбосари — 56-17-93; масъул котиб — 56-04-60; ҳарбий хизмат ва тарбиявий ишлар бўлими — 56-02-51; давлат ва жамоат ташкилотлари билан алоқа боғлаш бўлими — 56-02-49; оммавий ишлар ва спорт бўлими — 56-08-72; маданият ва ижтимоий ҳаёт бўлими — 56-03-48; социология ва реклама бўлими — 56-54-76.

Нашриёт ва босмахона бошлиғи—56-04-90; ҳисоб-китоб бўлими—56-03-82; обуна бўлими—56-03-46; буюртмалар бўлими—56-18-44; навбатчи—56-09-81.

Таҳририят фикри муаллифлар нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.

Таҳририятга келган қўлёзмалар, хатлар ва суратлар таҳлил қилинмайди ва муаллифларга қайтарилмайди.

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 032 рақами билан рўйхатга олинган.

«Ватанпарвар» газетаси босмахонасида чоп этилди.

Буюртма № 0119.